JOURNALISTI

12
2017

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
93. vuosikerta 20.10.2017

Sälää ja kaaosta

Digiaika on muuttanut toimitustyön sirpaleiseksi.

8

STT KUOLEMANLAAKSOSSA S. 4 · VAUVA.FI LOPETTI YÖKESKUSTELUT S. 21 · FREELANCEREIDEN ANSIOT NOUSUSSA S. 28

tässä lehdessä

KANNEN KUVA: MARKUS PYÖRÄLÄ

Anna Back leder nyhetsbyrån där de anställda jobbar ”med kontoret i ryggsäcken”. 16

KUVA: KARL VILHJÁLMSSON

Seitsemän freelancerin yhdessä tekemä saunakirja opetti tekijöilleen ryhmätyötaitoja. 12

Pienillä muutoksilla toimitus voi osoittaa arvostavansa yleisöään, kirjoittaa Anna-Sofia Nieminen. 26

KUVA: LIISA TAKALA

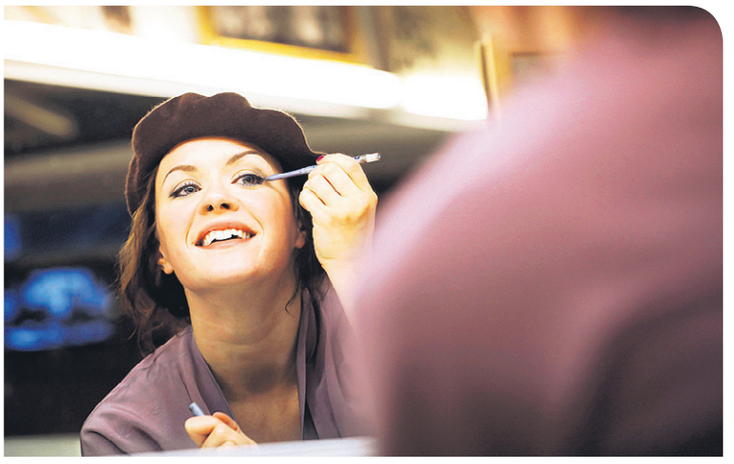

Freelancekuvaaja Riikka Kajander ilmaisee itseään myös näyttämöllä. 30

KUVA: EEVA MÄKINEN

Inarilainen Kaija Anttonen kääntää saamelaiskirjallisuutta suomeksi. 25

Tuomiolla Turkissa

MARKKU LAPPALAINEN markku.lappalainen@journalistiliitto.fi

Suomalaiselle sananvapaus on isosti itsestäänselvyys, jonka rikkomisesta on verrattain vaikea löytää kiistattomia kotimaisia esimerkkejä. Sananvapauden ongelmilla ei ole ollut suomalaisia kasvoja. Ne on mielletty kaukaisten maiden tapahtumiksi, jotka eivät meitä koske.

Turkin valtio toi ongelman meidän todellisuuteemme: Suomalainen journalisti **Ayla Albayrak** tuomittiin kahden vuoden ja kuukauden vankeusrangaistukseen ”terroristisesta toiminnasta”. Hänen ”rikoksensa” oli välittää totuudenmukaista tietoa Turkin valtion ja kurdien PKK-järjestön välisestä taistelusta.

The Wall Street Journal julkaisi elokuussa 2015 Albayrakin jutun, joka käsitteli Kaakkois-Turkin kurdialueen tilannetta.

Tuomion tuoneessa jutussa tuotiin esille osapuolten näkemyksiä ja todettiin muun muassa se, että PKK on sekä Turkin että Yhdysvaltojen kannan mukaan terroristijärjestö.

Kurdisissien haastatteluja sisältävä juttu on journalistinen kokonaisuus: asiat kehyksiinsä asettava kuvaus pitkään jatkuneesta konfliktista. Julkaisun jälkeen jutun katkelmia kierrätettiin internetin eri sivustoilla, asiayhteyksistään irrotettuina, mihin jutun alkuperäinen tekijä ei ole voinut mitenkään vaikuttaa.

> ”Arvot eivät ole yhteiset, jos niiden mukaan riippumaton journalismi on rikos.

Albayrak on Suomen ja Turkin kaksoiskansalainen, meidän lakiemme mukaan siis suomalainen, ja ensimmäinen ulkomaalainen journalisti, joka on Turkissa tuomittu työhönsä liittyvin perustein.

Tapaus ilmentää Euroopan unionin jäseneksi pyrkivän Turkin katastrofaalista sananvapaus- ja ihmisoikeustilannetta, joka alkoi kärjistyä jo ennen kesän 2016 vallankaappausyritystä. Presidentti **Recep Tayyip Erdoğan** alkoi kuristaa mediaa ja vallan kriitikoita jo vuoden 2015 parlamenttivaalien alla.

Vallankaappausyrityksen jälkeen toimittajien, tutkijoiden, opettajien ja virkamiesten vaino on vain kasvanut. Puolentoistasataa tiedotusvälinettä on suljettu ja yli 2500 toimittajaa on menettänyt työpaikkansa. Parisensataa toimittajaa on tuomittu – kovimmillaan elinkautiseen vankeuteen. Kaiken kaikkiaan vankilaan on passitettu 150000 ihmistä.

Journalistiliitto on vaatinut Albayrakin tuomion purkua. Suomen valtio hakee ratkaisua asiaan enemmän himmennetyin lyhdyin. Ulkoministeri **Timo Soini** haluaa edelleen ylläpitää mielikuvaa siitä, että Suomi ja Turkki jakavat yhteiset eurooppalaiset arvot.

Arvot eivät ole yhteiset, jos niiden mukaan riippumaton journalismi on rikos.

Journalisti vaalii laadukasta journalismia, sananvapautta ja alan parhaita perinteitä. Journalisti tarkastelee kriittisesti media-alaa ja sen ilmiöitä.

Toiveita paremmasta

Freelancerien keskimääräinen verotettava tulo on kasvanut 300 euroa kahdessa vuodessa. Käänne parempaan on tapahtunut. Vaatimaton, mutta tilastollisesti tosi.

Journalistiliiton Kantar TNS:llä teettämän freelancerien työmarkkinatutkimuksen tulokset herättävät myös kriittisiä mietteitä: kuilu kohtuullisesti toimeentulevien ja pienituloisten freelancerien välillä kasvaa. Naiset tienaavat keskimäärin vähemmän kuin miehet. Ansiotason ero pääkaupunkiseudun ja muun maan freelancerien välillä on iso. Myös freelancerien ja työsuhteisten ansioiden ero on suuri.

Tutkimuksen mukaan freelancerit ovat aiempaa tyytyväisempiä Journalistiliittoon, jonka toiminta itsensä työllistäjien aseman parantamiseksi on ollut määrätietoista. Liiton tammikuussa 2017 perustama palveluyritys Mediakunta on pystynyt vaikuttamaan joissakin tapauksissa myös freelancerien palkkiotasoon.

KASVO

MINNA HOLOPAINEN

- 52-vuotias STT:n uutispäätoimittaja
- Toiminut nykyisessä tehtävässään maaliskuusta 2010.
- Ennen sitä eri toimittajatehtävissä, uutispäällikkönä ja toimituspäällikkönä.

Uutistoimiston tragedia

STT kehittää tuotteitaan koko ajan, sanoo uutispäätoimittaja Minna Holopainen. Uutistoimiston pahenevat ongelmat kuitenkin kumpuavat koko media-alan tilanteesta.

NINA ERHO, TEKSTI • JUUSO WESTERLUND, KUVA

Kuolemanlaakso on sana, jolla Suomen Tietotoimiston vaikeuksia on tänä syksynä kuvailtu. Asiakasmenetysten piinaaman uutistoimiston pelastamiseksi on esitetty valtion tukea.

STT:n uutispäätoimittaja **Minna Holopainen** sanoo, että tietenkin huonoa kierrettä on yritetty katkaista myös talon omin toimin.

”Olemme kehittäneet perinteisiäkin vahvuuksiamme eli laatua, nopeutta ja luotettavuutta. Palvelumme ei enää ole pelkkiä tekstiuutisia, vaan myös apua tekemisen suunnitteluun ja yhä valmiimpia juttupaketteja.”

KEHITYSTYÖ EI KUITENKAAN voi olla loputtoman räätälöityä eikä salamannopeaa varsinkaan, kun toimitus on viidessä vuodessa supistunut lähes puoleen aiemmasta. STT:n ongelmat eivät myöskään kumpua pelkästään sen tuotteista, vaan koko media-alan tilanteesta.

Holopainen vertaa uutistoimistoa ison yrityksen lakiasiainosastoon, joka tekee tärkeää työtä mutta jonka työn tuloksia on vaikea nähdä suorana hyötynä liikevoitossa, tuotteiden erottuvuudessa ja asiakkaiden määrässä.

Silloin etenkin tiukkoina aikoina herää ajatus, mitä töiden järjestäminen jotenkin toisin maksaa.

TOISAALTA JOURNALISMI on aina muutakin kuin liiketoimintaa. STT:tä edelleen käyttävän *Keskisuomalaisen* päätoimittaja **Pekka Mervola** korosti syyskuussa *Suomen Lehdistössä* uutistoimiston merkitystä valtakunnallisen näkökulman edustajana, valemedian vastavoimana ja ikkunana Suomesta ulos.

Holopainen painottaa myös moniäänisyyttä. Koska uutistenkin teko on valintoja, parhaan kokonaiskuvan saa aikaan monta tekijää.

Holopainen on intohimoinen riippumattoman median ystävä, mutta jos Suomen kokoinen kielialue ei enää kaupallisesti elätä omaa uutistoimistoa, asennetta on syytä tarkistaa.

”Ehkä tuen vaikutuksia myös liioitellaan, koska ainakin toistaiseksi elämme yhteiskunnassa, jossa valtiokin arvostaa journalistista riippumattomuutta. Ylegate osoittaa, että jo epäilyksiin siitä reagoidaan.”

TYÖN TEKEMISESTÄ säästöjen ja kuolemapuheiden keskellä Holopainen sanoo, että kaksi viime vuotta ovat yllättäen olleet journalistin näkökulmasta hänen pitkän STT-uransa parhaat.

> ”Karuista faktoista huolimatta työ jatkuu täysillä joka päivä.

”Vaikka emme pysty kaikkeen mihin ennen ja työtahti on koko ajan kovempi, ratkaisujen keksiminen siihen, miten kaikki saadaan kuitenkin toimimaan, on äärimmäisen palkitsevaa. Yritän tarttua onnistumisen tunteisiin ja ottaa vaikeat asiat asioina.”

Vaikeina aikoina myös ammatillinen kutsumus kantaa.

”Juuri nyt erityiskiitokset ansaitsee ruotsinkielinen toimituksemme FNB, jossa on yt-neuvottelut päällä. Karuista faktoista huolimatta työ jatkuu täysillä joka päivä.” •

Uskottavuuskysymys. Rikoksesta tuomittu voi toimia journalistina, mutta tehtävä pitää miettiä tarkoin. ”Pitää olla rehellinen itselleen ja miettiä, onko seuranta-alue ja toimittajan julkikuva ristiriidassa keskenään”, Tuomo Pietiläinen sanoo.

TOIMITTAJAT TUOMIOLLA

- Kesällä kaksi toimittajaa oli syytteessä vakavista rikoksista.
- Toisessa tapauksessa Espoon käräjäoikeus tuomitsi toimittajan 16. kesäkuuta lähes kahden vuoden ehdolliseen vankeusrangaistukseen raiskauksesta.
- Toista toimittajaa syytettiin törkeän henkeen tai terveyteen kohdistuvan rikoksen valmistelusta. Syytteet kaatuivat Helsingin käräjäoikeudessa 28. heinäkuuta.
- Tapauksien käsittely jatkuu hovioikeudessa.

Rikostuomio ei este journalistina toimimiselle

MANU MARTTINEN, TEKSTI • KAI WIDELL, KUVA

Jos journalistin rikostausta tulee toimituksen tietoon, asiaa harkitaan tapauskohtaisesti.

Rikoksesta tuomittu henkilö voi toimia journalistisissa tehtävissä ja tuomion saanut voidaan rekrytoida työntekijäksi, mutta tietyin rajoituksin.

Näin voi tiivistää vastaukset, jotka *Journalisti* sai 16 keskeisen tiedotusvälineen päätoimittajalle suunnatusta kyselystä. Kysely tehtiin syyskuussa.

Journalisti kysyi voiko rikoksesta tuomittu toimia journalistina. Vastausten perusteella voi.

Kyselyyn vastasi kuusi päätoimittajaa tai mediatalon rekrytointiin osallistuvaa henkilöä. Kaikki halusivat vastata nimettömänä.

Vastausten mukaan rikostuomio ei ole este journalistina toimimiselle tai rekrytoimiselle, joskin rikoksen laatu vaikuttaa. Yksikään vastaaja ei pitänyt rikostuomiota yksiselitteisenä esteenä journalistina toimimiselle.

”Jos rikostausta tulisi tietoon, asiaa harkittaisiin tapaus kerrallaan. Jokin nuoruuden pieni erhe ei voine olla työllistämisen este”, kommentoi yksi vastaaja.

”Kun tuomion on kärsinyt, sen on kärsinyt. Toki saattaa olla tekoja, jotka estävät journalistina toimimisen”, sanoi toinen vastaaja.

KYSELYYN VASTANNEIDEN kanssa samoilla linjoilla on myös *Helsingin Sanomien* toimittaja **Tuomo Pietiläinen.**

”Se [voiko toimia journalistina] riippuu tehtävästä ja tuomiosta. Mitä lähemmäksi tuomio menee toimittajan seuranta-aluetta, sitä suuremmaksi nousee vaatimus, että yleisön on saatava tietää, että henkilö on tuomittu rikoksesta”, Pietiläinen sanoo.

Työntekijän rikostuomiossa toimituksen huolena on ensisijaisesti uskottavuuden säilyttäminen. Pietiläinen muistuttaa, että esimerkiksi sisäpiirinkaupoista kärähtänyt henkilö taloustoimittajana tai ratista kärynnyt autoilutoimittaja on maineriski – vakavammista rikoksista puhumattakaan.

Eräs kyselyyn vastanneista arvioi mediatalonsa palkanneen rikoksesta tuomittuja, mutta rikostaustasta ei oltu tietoisia.

Lain mukaan työnhakijan rikostaustaa ei voi selvittää, vaan tiedot työnhakijasta pitää hankkia työnhakijalta tai työnhakijan itse ehdottamista muista lähteistä, kuten suosittelijoilta.

Yleisradiolla on lakisääteisiä viranomaistoimintaan liittyviä tehtäviä, joten yhtiöön palkattavien tiettyjen avainhenkilöiden nuhteettomuus voidaan varmistaa teettämällä heistä turvallisuusselvitys. Selvityksen tekee Suojelupoliisi työnantajan aloitteesta.

Ylen turvallisuuspäällikön **Marko Lavikkalan** mukaan toimittajille turvaselvitys tehdään ani harvoin. Tyypillisesti se tehdään esimerkiksi tietoturva-asioiden parissa työskenteleville.

Tuomo Pietiläinen pitää tärkeänä, että viranomaiskontrolli ei ulotu toimittajan ammattiin.

”Ei pidä antaa valtiolle minkäänlaista mahdollisuutta päättää kuka vapaassa mediassa työskentelee tai mitä aluetta hän seuraa. Se on työnantajan tehtävä”, Pietiläinen sanoo.

Toimittajilta Pietiläinen toivoo oma-aloitteisuutta asian esille tuomisessa, jos tekee rikoksen.

”Siitä pitää lähteä, että kaikki tulee ennen pitkää esiin. Siksi näistä asioista kannattaisi kertoa ensin itse esimerkiksi Facebookissa. Salaisuudet eivät pysy salassa ikuisesti.”

VALLANPITÄJÄT JA YLEISÖ ehdottavat toisinaan toimittajien taustojen selvittämistä, koska toimittajatkin käyttävät valtaa.

Pietiläinen sai tällaisia pyyntöjä *Helsingin Sanomien* julkaistua laajan selvityksen kuntapäättäjien rikostaustoista.

Pietiläinen ei rinnasta toimittajia päättäjiin, eikä edellytä journalisteilta samanlaista nuhteettomuutta kuin päättäjiltä.

”Toimittajat eivät ole luottamushenkilöitä. Heitä ei valita vaaleilla hoitamaan yhteisiä asioita”, Pietiläinen muistuttaa. •

KOLUMNI

JANNE SAARIKIVI
janne.saarikivi@helsinki.fi
KIRJOITTAJA ON KIELITIETEEN TUTKIJA, JOKA ON TOIMINUT PROFESSORINA HELSINGIN YLIOPISTOSSA SEKÄ PARNASSON JA HELSINGIN SANOMIEN KOLUMNISTINA.

KUVA: KAI WIDELL

Kalliit sanat, halpa kieli

Johanneksen evankeliumissa kerrotaan, että maailma on luotu sanasta. Viimeksi tästä sanojen todellisuutta luovasta luonteesta muistutti *Aamulehti*. Se ilmoitti muuttavansa muutamien sukupuoliviitteisten sanojen käyttöä.

Lehti loi puhemiehistä puheenjohtajia ja kirkkoherroista seurakunnan johtajia. Samalla se loi äläkän. Tiedotusvälineen sanavalintoja kommentoivat ulkoministeri, Ylen tähtitoimittaja ja kansanedustajat. Sanansa sanoi melkein jokainen media.

Sanoista kuuluukin taistella. Sanojen luoma arki ja sen viattomuus tulee rikkoa aika ajoin. Tulee kysyä, mitä kaikkea muuta sanat luovat ja tuovat kotiimme, kieleen, josta rakentuu elämän mieli. Osa sanoista kuuluu tunkiolle, jossa ne mätänevät. Samalla ihmetellään, että tuollaisiakin on joskus pidetty kalustetuissa huoneissa.

Mutta kieli ei ole omakuvamme, vaan kaikkien kielenkäyttäjien kuva. Se ei kerro ainoastaan tämän ajan hyveellisyydestä ja sen modernista tasa-arvosta, vaan suomen kieltä puhuneen yhteisön koko historiasta. Kieli on museo, jossa ihminen voi vaellella, ja samalla ymmärtää, miten ennen ajateltiin.

Eduskunnassa on puhemies, joka voi olla nainen. Siellä puidaan myös budjettiriihtä. Ääniä kalastetaan ja säästökohteita metsästetään, ikään kuin eläisimme yhä luontaistaloudessa. Asiat käsitetään, siis niistä saadaan ote kädellä. Toiset asiat korvataan; se on alunperin tarkoittanut aisan sitomista härän korvalle.

Kieli on täynnä asioita, jotka eivät vastaa nykyistä tapaa ajatella tai toimia. Niin kuuluu ollakin. Tärkeintä eivät ole yksittäiset sanat, vaan puheenporina, joka liittää meidät toisiimme ja menneisyyden ja tulevaisuuden ihmisiin.

ON VAIKEA ymmärtää, että samalla kun muutama sanomalehden sanavalinta herättää horteistaan ulkoministerin plokin ja puoli kansakuntaa, todella suuret kieliympäristömme mullistukset eivät ole mediatapahtumia lainkaan.

Tämän vuosikymmenen aikana suuri osa suomenkielisistä korkeakouluista on siirtänyt maisteritason opinnot pääosin englanninkielisiin maisteriohjelmiin. Näin ovat tehneet esimerkiksi Aalto-yliopisto ja Tampereen yliopisto.

Tekniikan, kaupan ja luonnontieteiden monia erikoisaloja ei Suomessa enää voi opiskella suomeksi. Tämä tulee seuraavien sukupolvien aikana muuttamaan kieliympäristömme täysin. Työelämä muuttunee paljolti englanninkieliseksi. Sitä seuraa vaatimus englanninkielisistä viranomaispalveluista. Hiljattain Espoo on ensimmäisenä julistanut alkavansa tarjota sellaisia.

Kieliympäristöämme mullistavat muutokset ovat tapahtuneet käytännössä ilman julkista keskustelua, koulutuslaitosten hallinnollisina päätöksinä. Niiden motiivina ei ole tasa-arvo, vaan pyrkimys menestyä kilpailussa. Kaikki on kuorrutettu ”kansainvälisyyden” retoriikalla, joka piilottaa suomen kielestä luopumisen opetuksen, julkaisemisen ja työssä kommunikoinnin kielenä.

Jos *Aamulehden* sanavalintoja pohtiessasi ymmärsit, miten kieli on ajattelun, vallan ja maailmojen luomisen väline, miksi et seuraavaksi pohtisi, mitä tämä kaikki meille merkitsee.

Nopeammin, sirpaleisemmin, sekavammin

Digitekemisen tahti toimituksissa on parissa vuodessa kiihtynyt niin nopeaksi, että työntekijät uupuvat paineen alla. Yt-neuvotteluiden uhan ja potkujen pelossa kaikki eivät uskalla myöntää, etteivät enää jaksa.

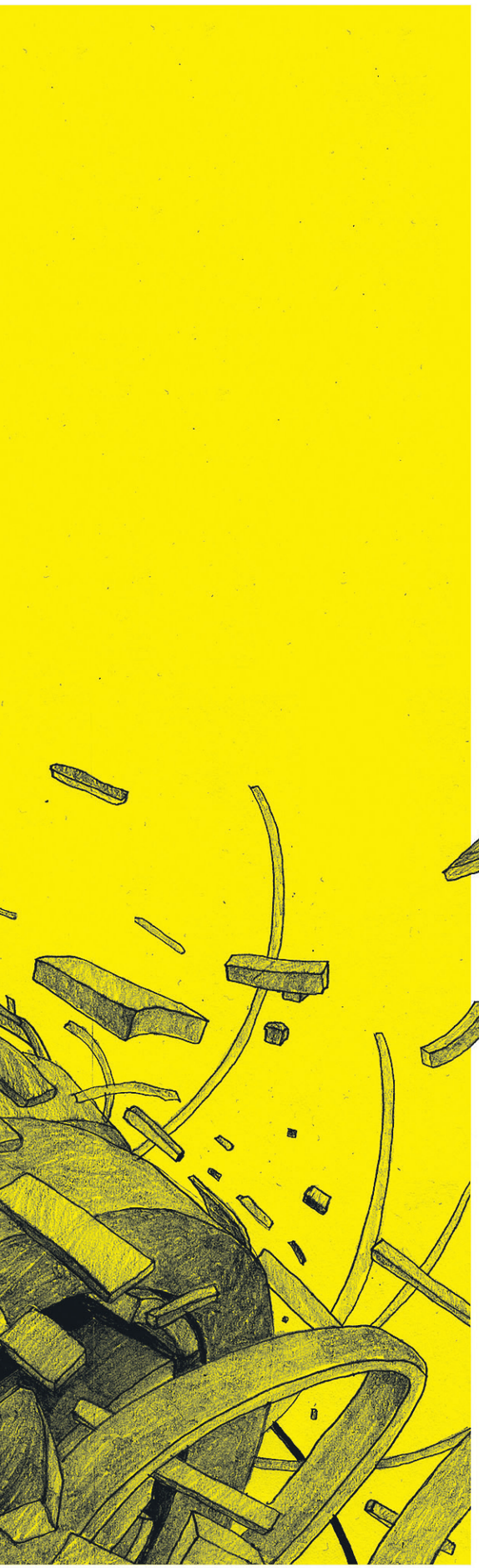

JUHA LEHTINEN, MANU HAAPALAINEN, TEKSTI ○ MARKUS PYÖRÄLÄ, KUVITUS

Toimitustyön suuresta murroksesta on puhuttu kyllästymiseen asti. Parin viime vuoden aikana työnteon tahti on kuitenkin kiihtynyt niin nopeaksi, että työntekijät alkavat toden teolla uupua.

”Työ puristaa nykyään mehut irti niin, että en enää jaksa töiden jälkeen puhua edes lasteni kanssa.”

”Työyhteisömme havahtui vasta, kun työkaveri paloi loppuun.”

”Työn tekeminen tuntuu sekavalta. On epäselvää, kuka loppujen lopuksi vastaa mistäkin.”

Lainaukset ovat lehtikonsernien luottamusmiehiltä ja työsuojeluvaltuutetuilta, jotka olivat keskustelemassa Journalistiliiton järjestämässä Digitekemisen todellisuudet -seminaarissa syyskuussa.

Samaa tarinaa kertoo myös suurin osa tätä artikkelia varten haastatelluista toimittajista. Tyytyväisiäkin digiosaajia on, mutta myös he myöntävät, että kiire ja paine ovat lisääntyneet, kun samassa ajassa on tuotettava enemmän sisältöä aiempaa useampaan välineeseen.

TOIMITUKSISSA ON SIIRRYTTY offlinesta onlineen. Deadline on koko ajan. Samanaikaisesti toimitusten henkilömäärä on vähentynyt, mutta henkilöstöltä vaaditaan aikaisempaa enemmän määrää ja laatua.

Työ on sirpaloitunut ja kuormitus lisääntynyt. Työaikaa kuluu paitsi juttujen *rikastamiseen* – linkkien ja videoupotusten lisäämiseen – myös juttujen *jakamiseen* sosiaalisessa mediassa ja somekeskustelujen *moderointiin*.

”Kuormittavuutta on lisännyt työn pirstaloituminen juuri digitekemisen vuoksi”, sanoo eräs maakuntalehden toimittaja, joka ei halua esiintyä nimellään tässä jutussa.

”Normaalit uutisvuorot ovat pirstaleisempia kuin muutama vuosi sitten, ja varsinkin verkkovuorot ovat sälän ja kaaoksen hallintaa. Kuormitus näkyy sekä itsellä että kollegoillani aiempaa hitaammassa työstä palautumisessa.”

Toimittajan mukaan ilmiö ei liity ikään. Samanlaisia kokemuksia asiasta on nuorilla ja kokeneemmilla.

Verkkotoimittajan pitäisi seurata koko ajan uutistoimistojen ja kilpailevien välineiden uutisia, tiedotteiden virtaa ja sosiaalisen median keskusteluja.

Samaan aikaan yhtiön ja toimituksen sisäinen viestintä on hajonnut moniin

Varsinkin verkkovuorot ovat sälän ja kaaoksen hallintaa.

Maakuntalehden toimittaja

kanaviin. Käytössä saattaa olla perinteisen toimitusjärjestelmään kuuluvien ikkunoiden ja sähköpostin lisäksi Lync, Skype, Facebook, Whatsapp, Snapchat, Yammer tai vielä joitain muitakin.

Toisen maakuntalehden toimittaja sanoo, ettei enää edes tiedä, suoriutuuko työtehtävistään hyvin vai huonosti.

”Parikymppinen kollega tekee nettiuutisen tuosta vain, ja on sen saman tien sometanutkin. Hän tekee sen niin hyvin, etten kehtaa kysyä neuvoa. Minä en ole diginatiivi. En ole varma, teenkö otsikoinnit ja sometukset oikein. Samaan aikaan juttujen lukijamäärää seurataan tarkasti, eli mittarit jutun ’onnistumiselle’ ovat selvät.”

TYÖPÄIVÄT VENYVÄT HELPOSTI ylityöksi, joiden tekeminen on periaatteessa vapaaehtoista, mutta tuntuu pakolliselta. Osa työntekijöistä kirjaa ylityöt, mutta eivät kaikki. Yt-neuvottelujen pelko lisää stressiä. Potkujen pelossa kaikki eivät uskalla myöntää, etteivät enää jaksa.

Verkkotyö on tuonut paljon lisää työvuoroja. Ne tekevät työstä epäsäännöllistä. Työvuorot ovat tulleet hankaliksi ja niitä muutetaan nopeassa tahdissa. Välivuorot estävät harrastukset, kun työpäivä alkaa puolen päivän aikaan ja työpäivä päättyy illalla.

Töihin saatetaan joutua joka toinen viikonloppu. Lasten päivähoito on suuri stressin aihe epäsäännöllistä työtä tekeville lasten vanhemmille.

Verkkotyön kuormitukset ja epäsäännöllisyys ovat kaatuneet joissakin työpaikoissa erityisesti nuorten, määräaikaisten tai tarvittaessa töihin tulevien niskoille.

Työn ja vapaa-ajan erottaminen on entistä hankalampaa. Lepo ei ole enää samaa kuin ennen.

Piilotyö tunkeutuu salakavalasti työntekijän päivään. Saatetaan olettaa, että vapaalla pitää perehtyä tuleviin työtehtäviin. Eräässä toimituksessa esimies vaati, että sähköpostia ja whatsapp-ryhmää tulisi seurata myös vapaa-aikana.

”Kun juttuja jaetaan Facebook-ryhmiin, se on tehtävä oman henkilökohtaisen Facebook-tilin kautta, koska ryhmissä ei ole jäsenenä *Aamupostia*, vaan sen toimittajia. Tästä seuraa se, että aina kun joku kollega sometaa, siitä tulee Facebook-ilmoitus kännykkään. Vaihtoehtona on olla kokonaan ilman Facebookia, jolloin taas omien oikeiden kaverien seuraaminen jää myös. Ainakaan toistaiseksi ei ole löytynyt sellaista täppää, jolla kaikki työperäiset postaukset saisi mykistettyä”, sanoo paikallislehti *Aamupostin* **Petri Lyy**, yksi harvoista tähän juttuun haastatelluista, jotka halusivat kommentoida asiaa omalla nimellään.

Eräs maakuntalehden toimittaja jatkaa, että myös sähköpostitulvassa on hallitsemista. Oman postin lisäksi toimituksella voi olla useampia yhteisiä sähköpostitilejä.

”Siten keskeytyksiä on entistä enemmän. Pitää olla koko ajan monta kanavaa auki.”

Keski-Uusimaan **Marianna Simon** kuva tilanteesta on pari piirua positiivisempi.

”Työn ja vapaa-ajan erottaminen on somessa joskus hankalaa. Toisaalta suoraan sanoen toivoisinkin, että ihmisiä kannustettaisiin aktiivisuuteen siellä. Viikonloppuna voi mennä uutisia ohi, jos vuorossa on sellainen henkilö joka ei juuri somea avaa.”

UUSI TYÖKULTTUURI kävi mahdottomaksi *Aamupostissa* vuodesta 1984 työskennelleelle **Ilkka Hartikaiselle**. Loppuun palamisen vuoksi eläkkeelle 63 vuoden iässä viime vuoden lopulla jäänyt Hartikainen sanoo, että töihin paluu ei enää onnistuisi.

Hartikainen kertoo, että uupumuksen aiheutti juuri se, että entisten työtehtävien rinnalle tuli jatkuvasti lisää tehtäviä ja työvälineitä, joiden käyttöä kokeneen toimittajan oli vaikea omaksua. Hartikaisen mukaan esimerkiksi toimituksen perehdytys uuteen toimitusjärjestelmään ja sen mukaan tuomaan ennakoivaan taittoon olisi saanut olla perusteellisempaa.

”Ennakoivaa taittoa markkinoitiin niin, että nyt jää enemmän aikaa tehdä muuta. Todellisuudessa se lisäsi työtaakkaa selvästi, sillä jutut piti aiempaa tiukemmin tehdä siihen tilaan, mikä niille oli alun perin katsottu. Useinhan on epävarmaa, toteutuuko juttu sellaisena kuin on aiottu. Myös kuvia toimittajan piti hoitaa juttuun ennalta määrätty määrä, oli niitä aiheesta saatavissa tai ei.”

Hartikainen koki muuttuneensa sisällön tuottajasta sisällön suoltajaksi.

”Juttuja oli pakko lähettää eteenpäin raakileina, koska verkkoon tarvitaan sisältöä jatkuvasti. Se taas näkyi oikaisujen lisääntymisenä.”

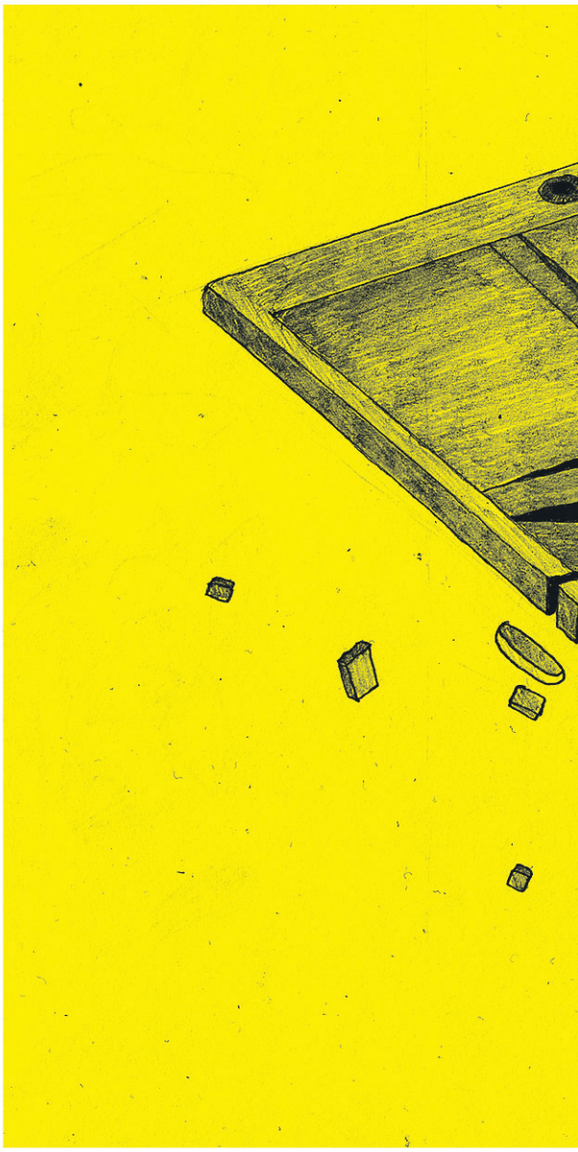

TOIMITUSTEN UUDET TYÖKALUT mahdollistavat periaatteessa aikaisempaa sujuvamman työskentelyn. Uudet toimitusjärjestelmät voivat kuitenkin olla myös kankeita ja byrokraattisia. Aikaa kuluu saatekaavioiden täyttämiseen, arkistointiin, hakusanojen keksimiseen ja jutun luokitteluun.

Aamupostin Petri Lyy huomauttaa, että digijulkaisemiseen liittyy myös perehtyminen Youtubeen ja Google My Maps -nettipalveluun. Osalle nämä ovat tuttuja, osalle eivät. Kaikkien näiden käyttö tuli ajankohtaiseksi lähes samaan aikaan.

”Nettijulkaiseminen on helppoa vain periaatteessa, sillä jutun rikastaminen eli esimerkiksi linkitys samasta aiheesta julkaistuihin nettijuttuihin pitää tehdä selainpohjaisesti toimivalla editorilla. Tarvittavat täpät ja ruksit löytyvät useiden klikkausten takaa”, Lyy toteaa.

MONESSA TOIMITUKSESSA strategia on sekava ja toimintaohjeet muuttuvat jopa parin kuukauden välein. Välillä on vaikea hahmottaa,

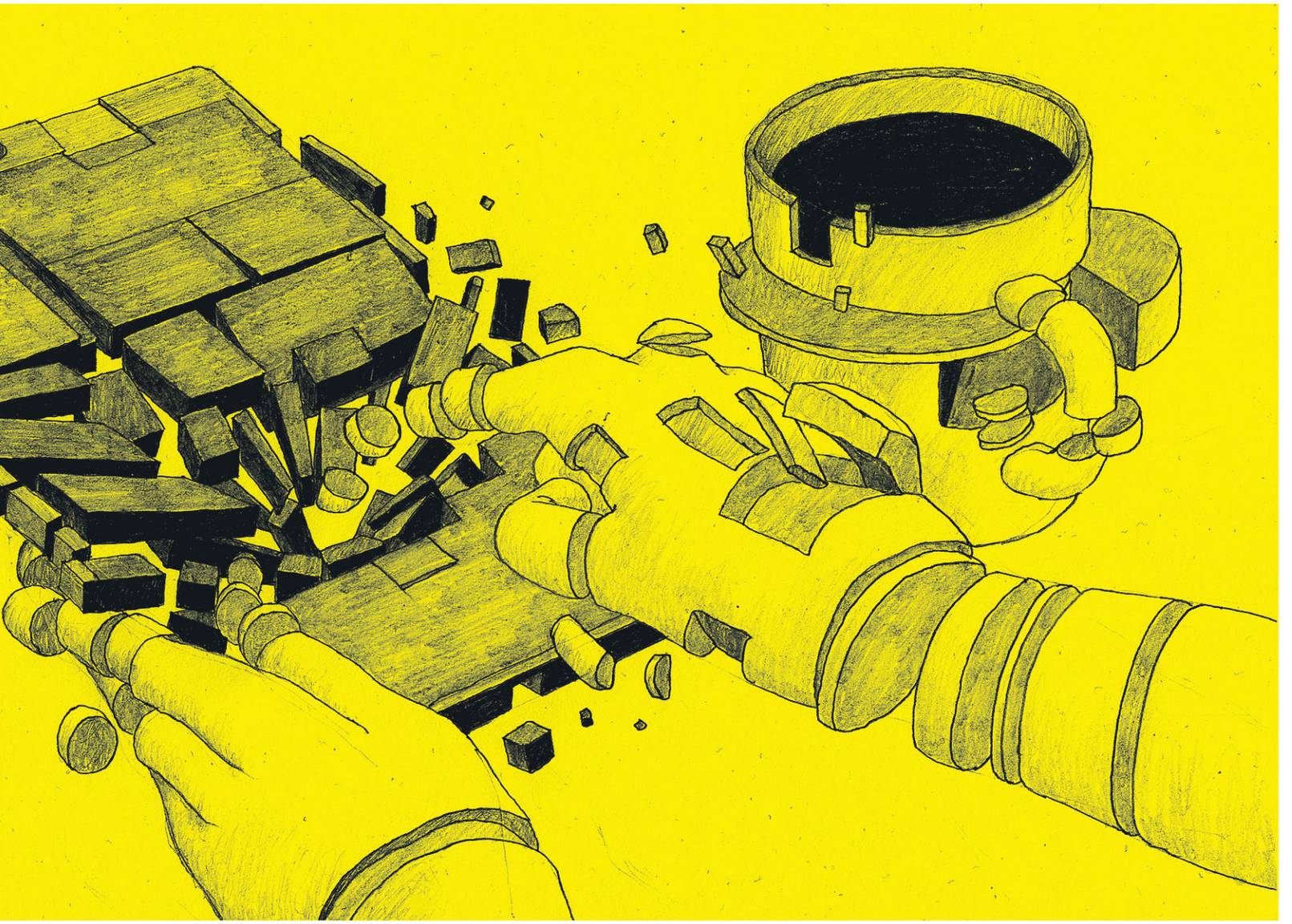

mitä pitäisi tehdä ja kuka loppujen lopuksi vastaa mistäkin.

Kun juttuja on saatava julkaistua jatkuvasti, on vaikea tietää, pitäisikö keskittyä tekemään laadukkaita ja asiantuntevia juttuja vai entistä nopeampaa sälää verkkoon.

”Ohjeistus on tempoilevaa. Voi tulla mailla viestiä, että nyt otsikointitapa on tällainen tai somejaot tehdäänkin näillä perusteilla. Ohjeistukset muuttuvat jatkuvasti”, maakuntalehden toimittaja kertoo.

Keski-Uusimaan Marianna Simo näkee, että lehden toimituksessa digitekeminen on tuonut alkuhankaluuksien jälkeen myös iloa.

”Aluksi oli nurinaa, koska tuli paljon muutoksia. Vuoden sisään muutuimme broadsheetistä tabloidiksi, siirryttiin Doriksesta Neoon, tuli työnkuva- ja toimipistemuutoksia, työn kiertoa, kaikille digideskivuoro. Mutta tuntuu, että kokeneemmatkin kollegat ovat nyt innostuneet digitekemisen mahdollisuuksista. Nyt saa uudella tavalla innostua otsikoinnista, ja lukijoilta saa nopean palautteen.”

TOIMITTAJA JAKSAA, KUN TOIMITUKSESSA:

- Keskustellaan työn tekemisen tavoista.
- Huolehditaan osaamisesta ja jaksamisesta.
- Työnkuvat ja työn tavoitteet ovat selkeät.
- Työtekijä voi vaikuttaa omaan työhönsä.
- Uusilla tehtävillä ei ylikuormiteta työntekijöitä.
- Työvuorojärjestelyt mahdollistavat kaikille asianmukaisen levon.
- Uudistukset toteutetaan kokeiluina, joista voidaan palata entiseen, jos järjestelyt eivät toimi.
- Ylityöt kirjataan, tilastoja seurataan, tessiä noudatetaan.
- Palkkaus vastaa työtä, kun tehtävän vaativuus muuttuu.
- Työterveyshuolto on mukana suurten muutosten suunnittelussa ja seurannassa.

VINKIT ON KOOSTETTU JOURNALISTILIITON PÄÄLUOTTAMUSMIESTEN DIGITEKEMISEN TODELLISUUDET -SEMINAARISTA.

YHDESSÄ

VAPAAT NAISET

- Seitsemästä freelancerista koostuva ryhmä teki Kaupunkisaunoja-kirjan, joka ilmestyi elokuussa 2017.

- Ryhmään kuuluvat (takarivissä vasemmalta oikealle) toimittajat Helen Moster, Leena Filpus, Riitta Saarinen, Tiina Torppa ja valokuvaaja Liisa Takala sekä (eturivissä vasemmalla) valokuvaaja Susa Junnola ja toimittaja Pauliina Susi.

- Kustantaja Gummerus Kustannus Oy

Naisten vuoro

Vapaiden naisten saunailloista syntyi kirja, joka opetti tekijöilleen ryhmätyötaitoja.

MANU MARTTINEN, TEKSTI ● TEEMU KUUSIMURTO, KUVA

Seitsemän naisen porukka istahtaa jälleen kerran yhdessä saunan lauteille.

Puhe pulppuaa ja naurunremakka täyttää saunan, kun valokuvaaja **Teemu Kuusimurto** virittelee kameransa valmiiksi.

Saunomispaikkana on tällä kertaa Helsingin keskustassa sijaitseva Allas Sea Pool, joka on yksi naisten tekemässä saunakirjassa esitellyistä saunoista.

Vapaat naiset, kuten ryhmä itseään kutsuu, on freelancereina työskentelevien naisten kollegiaalinen vertaistukiporukka, joka kokoontui alun perin ravintoloissa, mutta pian tapaamiset muuttuivat saunailloiksi ja lopulta yhteiseksi saunakirjaprojektiksi.

”Halusimme tehdä sellaisen projektin, jota olisi kiva tehdä, ja jonka voimme tehdä yhdessä”, sanoo **Riitta Saarinen**, yksi kirjan toimittajista.

Idea kirjasta syntyi vuonna 2014 ja sitä tehtiin aluksi ”hiljaa hiipien”, mutta koko viime vuosi oli jo intensiivistä työntekoa. Aikataulut pitivät, vaikka freelancerin vaakakupissa painaa aina myös omien töiden hoitaminen.

”Olemme tehneet todella paljon työtä tämän kirjan eteen. Tekstejä ja kuvia käytiin läpi moneen kertaan. Tähän porukkaan mahtuu paljon mielipiteitä”, Saarinen sanoo.

Kirjan tekstit ovat viiden toimittajan käsialaa. Kuvista vastaa kaksi valokuvaajaa, jotka jakoivat urakan kahtia.

Kirjaan päätyi 19 saunaa kuudesta eri kaupungista. Suurin osa saunoista on pääkaupunkiseudulla.

KIRJAN KUVALLISENA tavoitteena oli näyttää, miten monipuolinen on julkisten saunojen kirjo Suomessa. Kuvauksissa kiinnitettiin erityistä huomiota vuodenaikojen vaihteluun, kertoo **Liisa Takala**, toinen kirjan kuvaajista.

> ”Ehkäpä saunojat yleisesti suhtautuvat itseensäkin rennommin.”
>
> Valokuvaaja Liisa Takala

Kuvattavia ei haitannut kameran kanssa saunassa ja pihamaalla pyörinyt valokuvaaja.

”He suhtautuivat minuun hämmästyttävän rennosti ja mutkattomasti. Ehkäpä saunojat yleisesti suhtautuvat itseensäkin rennommin”, Takala arvelee.

Takala kävi kuvaamassa joissakin saunoissa useamman kerran ja meni tarpeen mukaan myös itse saunomaan, mikä toi omat haasteensa kuvaamisen tekniseen puoleen.

”Huurustumisen estin siten, että vein kameran saunaan etukäteen lämpenemään ennen kuvauksen aloittamista”, Takala sanoo.

VAIKEINTA KIRJANTEOSSA oli yhteisen näkemyksen löytäminen. Kun tekijöitä oli seitsemän – graafikot mukaan lukien yhdeksän – vaarana oli, että kirjasta olisi tullut erilaisten näkemysten kokoelma, mutta ei yhtä kokonaisuutta.

Tämän tekijät onnistuivat välttämään käymällä jatkuvaa kompromissihakuista keskustelua, jossa viimeistä sanaa ei sanonut kukaan, vaan kaikkia kuultiin ja saatiin aikaiseksi yhteinen näkemys.

Kokonaisuutta piti hallinnassa toimittaja **Helen Moster**.

”Koska ryhmä oli niin iso, tiedottaminen korostui. Huomasin, että oli tärkeää dokumentoida kaikki tapaamiset. Kirjoitin ahkerasti muistioita, että kaikki pysyisivät kärryillä siitä, mitä ollaan sovittu ja mitä tehdään seuraavaksi, ja missä järjestyksessä”, Moster sanoo.

Ryhmässä työskentely oli opettavainen kokemus koko porukalle. Moster sanoo, että onnistumista edisti se, että ryhmässä oli sellainen henki, että jokainen sai sanoa turvallisesti oman eriävänkin mielipiteensä.

”Pitää saada olla kriittinen ja haastaa muiden mielipiteet. Pitää osata tehdä kompromisseja ja tyytyä kompromissiin. Pitää osata panna piste keskustelulle. Pitää osata neuvotella ja tyynnytellä, kuunnella ja myös unohtaa.” ●

Puhelut talteen purkkavirityksillä

Kännykkäpuhelut voi nauhoittaa monin eri tavoin, mutta ihan helppoa se ei ole. Journalisti kokosi yhteen toimittajien tallennusniksit.

PASI KIVIOJA, TEKSTI, MARTTA-KAISA VIRTA, KUVITUS

Tallennussovellus

Freelancetoimittaja ja ohjaaja **Axa Sorjanen** käyt-tää Samsungin puhelimessaan maksullista TapeACall Pro -sovellusta (noin 8,50 euroa/vuosi). Sovellus on saatavilla myös iPhonelle. Puhelun tallennus tapahtuu konferenssipuheluna, eli mukaan puheluun kytketään 09-alkuinen palvelunumero, joka tallentaa keskustelun.

”Ammattilaisten video- ja äänisoftia käyttävänä ihmettelen, miksi parhaatkin puhelimiin saatavat sovellukset ovat korkeintaan hyvää semipro-tasoa ja niiden yhteensopivuus muiden järjestelmien kanssa surkea.”

PLUSSAT

+ Edullinen.
+ Hyvä tallennusvarmuus.
+ Helpohko käyttää.
+ Äänenlaatu on kohtuullinen.
+ Tallennukset ilmestyvät siistiin järjestykseen puhelimen hakemistoon ja ovat kätevästi jaettavissa eteenpäin.

MIINUKSET

– Tietoturva herättää kysymyksiä: Puheluissa on osapuolena tuntematon palvelunumero, joka tallentaa puhelun. Sovellus myös haluaa pääsyn käyttäjän yhteystietoihin puhelimessa.
– Puhelun tallentaminen vaatii useampia painalluksia ja voi olla monen mielestä kömpelö käyttää.
– Jos unohtaa painaa yhdistä-painiketta puhelun aikana, puhelua ei tallenneta.
– Konferenssipuhelun alussa on alle minuutin viive, ennen kuin varsinaisen puhelun voi yhdistää mukaan.
– Käynnissä olevan puhelun tallentaminen vaatii edellä mainitusta syystä keskustelutauon ja puhelimen näpelöintiä.

Sanelin ja korvamikrofoni

Freelancetoimittaja **Tiina Vahtera** käyttää Olympuksen sanelinta ja siihen lisävarusteena saatavilla olevaa korvamikrofonia (esimerkiksi Olympuksen TP-8-monitoimisovitin). Korvanappi tallentaa äänen korvalla olevasta puhelimesta mutta saa hyvin talteen myös käyttäjän suusta tulevan puheen.

”Onhan se korvanappi ihan helkkarin hankala. Sain kojeen nelisen vuotta sitten synttärilahjaksi graduhaastatteluja varten, mutta niissä on eri rytmi kuin uutistyössä.”

PLUSSAT

+ Kymmenien tuntien tallennuskapasiteetti.
+ Kohtuullinen äänenlaatu.
+ Ei väliä, mitä puhelinta käyttää.

MIINUKSET

– Hidas käyttöönotto.
– Ei sataprosenttisen luotettava menetelmä.
– Riskinä, että käyttäjä kytkee korvamikrofonin sanelimen kuuloke- eikä mikrofoniliitäntään.
– Äänenlaatu ei ole radio- ja tv-kelpoista.

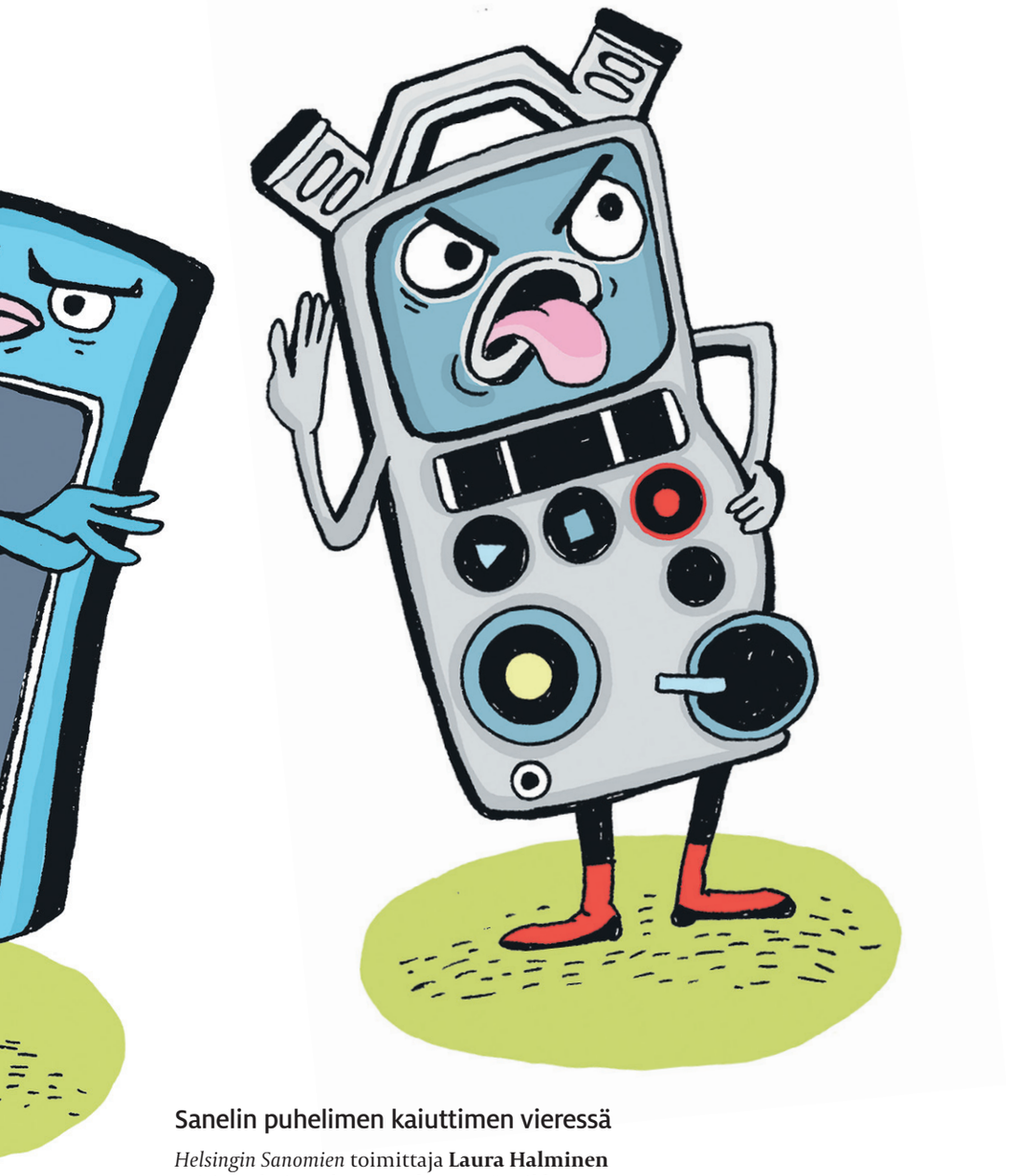

Sanelin puhelimen kaiuttimen vieressä

Helsingin Sanomien toimittaja **Laura Halminen** voisi nauhoittaa haastattelunsa työpaikkansa Jabra-järjestelmällä, mutta pitää sitä turhan työläänä.

”Tallennan vain sellaiset haastattelut, joissa on konfliktin riski ja tiedossa mahdollisia jälkipuinteja. Silloin laitan puhelun kännykän kaiuttimeen ja äänitän digisanelimella puhelimen vierestä.”

PLUSSAT

+ Helppo siirtää äänitiedostot sanelimesta tietokoneelle.
+ Jos haastattelu on ennakoitavissa, ehtii itse testata tallentimen toiminnan ja äänenlaadun.
+ Puhelu menee oikeasti talteen sanelimeen.

MIINUKSET

– Hidas ottaa käyttöön, jos haastattelutilanne ei ole ennakoitavissa.
– Millaisen mielikuvan jättää haastateltavalle, jos toimittaja ryhtyy konfliktitilanteessa pyytämään odottamaan hetken, että saa tallentimensa esille?
– Äänenlaatu ei ihan priimaa.

Puheluntallennuslaite

Markkinoille on viime aikoina tullut älypuhelintallennukseen soveltuvaa uutta tekniikkaa. Esimerkiksi RecorderGear PR200 ja BlueCarbon ovat puhelimen kanssa paritettavia erillislaitteita, jotka hyödyntävät langatonta Bluetooth-tekniikkaa.

Laitteita ei ole testattu tätä juttua varten, eikä niitä ole vielä Suomesta saatavilla. Käyttäjäarvioiden perusteella niissä on vielä parannusta vaativia lastentauteja, esimerkiksi Bluetooth-yhteydessä on omat puutteensa ja rajoituksensa.

Androidipuhelimille saatavilla on useampia lähes samannimisiä tallennussovelluksia, jotka eivät kuitenkaan toimi kaikissa puhelinmalleissa. Esimerkiksi näitä sovelluksia toimittajat käyttävät:

ACR – ANOTHER CALL RECORDER (hinta 1,99 euroa). Freelancetoimittaja **Kari Ahokas** kehuu sovellusta luotettavaksi ja vaivattomaksi. Se toimii ainakin Samsungeissa ja Oneplus 5:ssä. Ohjelman voi asettaa tallentamaan puhelut erikseen valittaessa, vain tietyistä numeroista tai sitten kaikki puhelut automaattisesti.

CALL RECORDER FOR ANDROID (ilmainen). Freelancetoimittaja **Johanna Vehkoon** mukaan sovelluksen paras puoli on, että se nauhoittaa kaikki puhelut automaattisesti. Huonoa on se, että oma ääni kuuluu nauhoitteesta paljon paremmin kuin toisen osapuolen puhe.

LUE LISÄÄ:
JOURNALISTI.fi

MIKSI PUHELUN TALLENTAMINEN ON NIIN HANKALAA?

Mot det okända. Anna Back är chefredaktör för Nyhetsbyrån SPT (Svensk Presstjänst). ”Det här måste funka. Om det blir dåligt eller för smått så har vi bara en massa små finlandssvenska lokaltidningar och enbart Yle med nationella nyheter.”

SPT rör om i nyhetsgrytan

LINA LAURENT, TEXT • KARL VILHJÁLMSSON, FOTO

En ny finlandssvensk nyhetsbyrå ser dagens ljus. Det sker i rasande takt, med höga insatser och minst lika höga framtidsvisioner.

Bättre att lämna det sjunkande skeppet än att ståndaktigt sitta kvar och sakta sjunka ner själv. När *Hufvudstadsbladets* chefredaktör och KSF Medias ansvariga utgivare **Susanna Ilmoni** beskriver händelserna som ledde till att KSF Media och HSS Media fattade beslut om att tidningshusen lämnar FNB och startar en egen nyhetsbyrå – Nyhetsbyrån SPT, handlar mycket om att hitta nya egna lösningar för och bland krisande medieföretag.

”Det här är en satsning på kvalitet och på framtidens journalistik”, säger hon.

MÅLSÄTTNINGARNA FÖR den nya byrån är höga. Flera av dem finns listade i SPT Ab:s ansökan om presstöd, som bolaget skickade till Undervisnings- och kulturministeriet i början av april. Där står bland annat: ”Den nya byrån säkerställer att det framöver finns en gemensam relevant nyhetsförmedling på svenska i Finland.”

Av den nya nyhetsbyrån förväntar sig Susanna Ilmoni mångsidigt innehåll, digitalt anpassad journalistik och en fokusering på politik, ekonomi, samhällsfrågor och sport.

För Ilmoni innebär digitalt innehåll bland annat interaktiv grafik, video och audio.

”Det kan till exempel vara livesändningar från debatter i riksdagen eller idrottshändelser. Man behöver också fundera på rubriker, tilltal och tempus för att snabbt kunna publicera texter digitalt.”

Ur SPT:s ansökan framkommer det också att bolaget fört samarbetsdiskussioner med Svenska Yle och att nyhetsbyrån ”har för avsikt att bli de nordiska byråernas samarbetspart och Finlands fönster mot Norden”.

NÄR JAG TRÄFFAR SPT:s nya chefredaktör **Anna Back** i mitten av september är det exakt en och en halv månad tills den nya byrån ska börja producera material. KSF Medias

och HSS Medias avtal med FNB löper nämligen ut den sista oktober. Mycket är öppet.

Rekryteringsprocessen av SPT:s första fast anställda reportrar är i full gång. Intresset har varit stort, med 60 ansökningar, och nu gäller det att skapa ett engagerat team med rätt sammansättning. Byrån börjar med cirka sex anställda och kompletterar med inhoppare och frilansar.

SPT kommer att sakna en gemensam fysisk redaktion och de anställda ska kunna jobba varifrån som helst, ”med kontoret i ryggsäcken” (arbetsgivaren förser de anställda med en bärbar dator och en mobiltelefon).

Det ska också vara lätt för kunderna att ladda ner det material de vill ha.

”Redaktionerna ska få hela paketet med rubrik, ingress, text, bilder och bildtexter med ett klick”, säger Back.

Ilmoni är inne på samma linje. Den nya nyhetsbyrån, som ekonomiskt inte innebär en inbesparing för mediehusen, ska betala sig tillbaka i smidighet och effektivitet.

”Då kan man koncentrera sig på att producera mera, i stället för att hantera externt material på ett bökigt sätt.”

I början av oktober offentliggör SPT att bolaget slutit ett samarbetsavtal med den svenska nyhetsbyrån TT. Det här ger SPT en teknisk plattform för produktion och distribution av texter, bilder, videor och olika former av digital journalistik. Nyhetsbyråerna ska också samarbeta kring innehåll.

KSF MEDIA OCH HSS Media förväntar sig att den nya byrån ska förse dem med mer skräddarsytt material. Grundtanken är att SPT bara ska rapportera om sådant båda mediehusen är intresserade av – en linje man vid behov kan avvika från.

Exakt hur kommunikationen ska ske mellan de olika redaktionerna är öppet men de som varit inblandade i planeringen tror inte det blir problem.

”Det blir en daglig diskussion. Redan nu har vi en motsvarande diskussion med SPT och FNB”, säger Ilmoni.

Innehållsmässigt ska den nya byrån bli ”svenskare” och materialet ska i första hand göras för ”finlandssvenska läsare”. Back poängterar att nyhetsbyrån ändå har hela Finland i fokus:

”Men sådant finlandssvenskarna behöver veta om. Det kan gälla Svenskfinland men också gruvnyheter från Ylläs.”

Ilmoni säger att en viktig del av nyhetsbyråns uppdrag är att bevaka sådana samhällsfrågor som ingen annan bevakar – ur minoritetssynpunkt eller med tanke på hur det svenska språket påverkas av olika frågor och beslut.

”Det här är ett försök att svara på de behov och önskemål vi hör av våra läsare.”

PATRIK STENVALL, styrelseordförande för SPT Ab och ledande nyhetschef på HSS Media understryker att nyhetsbyråns första tid kommer att vara full av utmaningar. En är att få materialet att räcka till, en annan är ekonomin. SPT Ab hade ansökt om att få 150000 euro i presstöd i år men fick 40000 euro. Bolaget hade också räknat med ett stöd på 90000 euro från Svenska Kulturfonden som inte blivit av.

”Det är klart att finansieringen alltid är knepig när man startar någonting nytt och det här ska ses som ett uppstartsföretag.”

Att SPT Ab räknar med att få en stor del av det presstöd som FNB hittills fått, kring 400000 euro per år är ingen hemlighet men verksamheten ska ändå byggas upp så att den på lång sikt bär sig själv, säger Stenvall.

Den nya nyhetsbyrån, som ekonomiskt inte innebär en inbesparing för mediehusen, ska betala sig tillbaka i smidighet och effektivitet.

Hur ska då drygt sex fast anställda snurra en nyhetsbyrå som har någon på en desktur från morgon till kväll, sju dagar i veckan? Redan i inledningsskedet kommer inhoppare att spela en betydande roll. Tanken är också att bygga upp ett frilansnätverk med personer som regelbundet bidrar med material. Här förväntar sig Stenvall initiativ från frilansarna, gärna sådana med eget företag.

Personalen ska få stora friheter att utveckla byrån och arbetsbilden.

”Vi kommer att kunna erbjuda någonting ganska spännande och unikt och de som är med får bygga upp någonting nytt”, säger Stenvall.

SPT följer självfallet kollektivavtalet och lönenivån beror enligt Stenvall mycket på vilka anspråk de anställda har.

Hur ska SPT som bolag förhindra att de anställda går i väggen efter ett år på grund av arbetsmängden?

”Det är en bra fråga. De anställda kommer att vara utspridda på olika orter. Vi räknar med att var och en håller reda på sin egen arbetstid. Det är en frihet under ansvar.”

LÄS MER PÅ WEBBEN. BLAND ANNAT OM SAMARBETSFÖRHANDLINGARNA VID FNB OCH OM HEMLIGHETSMAKERIET NÄR DEN NYA BYRÅN PLANERADES: WWW.JOURNALISTI.FI.

SKRIBENTEN HAR UNDER ÅRET SÅLT TJÄNSTER TILL SPT RF, SPT AB OCH KSF MEDIA.

kolumn

Inte stort nog för två

DAN LOLAX dan.lolax@aumedia.fi SKRIBENTEN ÄR SAMHÄLLSREPORTER PÅ ÅBO UNDERRÄTTELSER. SKRIVER ÄVEN NYHETSBLOGGEN.

Ur vad som sannolikt kommer att vara askan av FNB reser sig Nyhetsbyrån SPT.

Det är skäl att fundera kring hur nyhetsbyrån blev till, varför och formen den tog.

Klart är att Svenskfinland inte är stort nog för två nyhetsbyråer.

Hufvudstadsbladets chefredaktör **Susanna Ilmoni** har rätt då hon, i webbartikeln om hur SPT kom till, säger att FNB inte har monopol på nyhetsbyråverksamhet eller presstöd.

Men SPT föddes bakom FNB:s rygg och det säger något om de praktiska förutsättningarna.

En finlandssvensk nyhetsbyrå har inte nått sin fulla potential om den inte mutat in den lilla marknad som finns.

POÄNGEN OM marknadens litenhet har att göra med frågan om huruvida SPT är lösningen på de finlandssvenska mediehusens mer övergripande problem.

Jag ska återkomma till det men vill först poängtera att SPT inte är boven i dramat.

FNB:s fall orsakades också av andra omständigheter.

Nyhetsbyrån har ibland haft svårt att möta tidningarnas behov, bland annat på grund av att tidningarna har haft svårt att formulera behoven.

Förhoppningsvis är tidningarnas tanke klarare nu.

En annan omständighet är ekonomin.

HSS Media samarbetsförhandlar och KSF Medias fjolår var det värsta hittills. Vd:n **Svante Wahlbeck** säger att det handlar om ”överlevnad”.

Kanske är det därför som journalistkåren sörjer den insomnande 130-åringen i tysthet.

Min egen arbetsgivare, *Åbo Underrättelser*, hör till dem som valt att lämna FNB.

> ”Den finlandssvenska mediemarknaden är för liten för två nyhetsbyråer.

Inte för att investera i SPT utan för att spara och bli en mer utpräglad lokaltidning.

Kommentarer om hur jag är en lika god kålsupare kan sändas till e-postadressen ovan.

ILMONI SÄGER att SPT ska bevaka sådana samhällsfrågor som ingen annan bevakar. ”Ett försök att svara på de behov och önskemål vi hör av våra läsare”, säger Ilmoni.

Man kunde tänka sig att en publicist som, utgående från läsarrespons och analys av mediefältet, kom fram till att det finns samhällsfrågor som ingen annan bevakar och som läsarna är villiga att betala för, skulle stega fram till styrelsen och säga att den egna redaktionen behöver fler journalister för att sköta just den bevakningen – och att det kommer att löna sig.

I stället hittade KSF Media och HSS Media ”egna lösningar” utanför de egna redaktionerna. Varför?

Ett skäl är presstödet. I år blev det 40 000 euro, nästa år kan det bli 400 000 – FNB:s stödsumma för i år.

Här finns också en intjäningsmodell. Om Svenska Yle, nyskild från FNB, blir kund så har man en pålitlig kassako.

Ett tredje skäl är att SPT kan fungera som ett bemanningsföretag för KSF och HSS.

Storleken på nyhetsbyråns redaktion lever. Frilansande journalister kan lappa de hål som uppstår när mediehusen inte vill investera i de egna redaktionerna.

Det finns många ”om” här.

FÖRSTÅ MIG rätt. Alla involverade förtjänar framgång.

Finlandssvensk journalistik har inte råd med fler misslyckanden, men tjänar en nyhetsbyrå det långsiktiga behovet? Är det här lösningen på mediehusens kris?

Jag påstår att om den finlandssvenska mediemarknaden nu är för liten för två nyhetsbyråer så är den snart för liten för fler än ett mediehus.

Lokaltidningarna konkurrerar inte innehållsmässigt med varandra. Därför borde de samarbeta betydligt tätare än vad en nyhetsbyrå tillåter – med ett (1) mediehus i ryggen och med den egna särprägeln och tidningsloggan intakt.

notiser

SPT OCKSÅ PÅ SVENSKA SEMINARIET

Har du ännu frågor om nya SPT efter att ha läst artikeln på föregående uppslag? I så fall lönar det sig att komma till FJF:s svenska seminarium 10–11 november i på Hotell Arthur i Helsingfors. Seminariet inleds med att chefredaktör **Anna Back** berättar hur man startar en nyhetsbyrå på två månader.

En rad andra intressanta frågor kommer också att behandlas under de två dagarna. Bland annat ingår en session där **Barbro Björkfelt**, **Jeanette Björkqvist** och **Dan Lolax** reflekterar över hur medierna skött asyl- och flyktingfrågor.

På fredag eftermiddag leder **Torsten Fagerholm**, chefredaktör på affärsmagasinet *Forum*, en workshop där deltagarna bland annat får lära sig att tolka bokslut.

Förbundets intressebevakningsdirektör **Petri Savolainen** ger en lägesrapport om kollektivavtalsförhandlingarna och **Simon Huldén**, chef för förbundets medlemstjänster, berättar om Medielaget och andra tjänster som förbundet erbjuder sina medlemmar.

Seminariet är kostnadsfritt för förbundets medlemmar och förbundet står för logi åt deltagare som inte bor i huvudstadsregionen. Anmälning görs via förbundets webbplats.

Johan Svenlin

MEDIESKATT I MEDVIND PÅ ÅLAND

Tv-licensen bör inom två år ersättas med en medieskatt på 110 euro för alla vuxna som tjänar mer än 14 800 euro per år. Det anser Ålands landskapsregering som har gett ett förslag till lagberedningen.

”Det är bra att vi kommer bort ifrån licensgranskningar och ett system som är kopplat till tv-innehav”, säger **Agneta Mattsson**, VD på public service-bolaget Ålands Radio & Tv Ab.

I landskapsregeringens utredning hänvisas bland annat till Yle-skatten som en förebild. Mattsson låter sig inte avskräckas av erfarenheterna från Yle.

”Intäkterna kommer att fastställas på lång sikt så att vår verksamhet inte kan styras av de partier som för tillfället sitter vid makten.”

Johan Svenlin

APURAHOJA HAETTAVANA

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiön kevään apurahat

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö julkistaa haettaviksi Kopiosto-apurahat, säätiön ammatilliset kurssit ja kielikurssit sekä Sananvapauden apurahat vuodelle 2018. Kopiosto-apurahat on tarkoitettu ensisijaisesti lehdistölle sekä sähköisten viestimien verkkojulkaisuihin työskenteleville ja työskennelleille journalisteille, Sananvapauden apurahat kaikille Suomen Journalistiliiton jäsenille.

KOPIOSTO-APURAHAT

Käyttötarkoitukset

Apurahoja myönnetään ammattitaidon täydentämiseen, jatko-opintoihin, kieliopintoihin, alaan liittyvään tutkimustyöhön ja ammattikuvaa syventävään työskentelyyn kuten kieli- ja opintomatkoihin, opintojen loppuunsaattamiseen, näyttelyiden tai julkaisujen tekemiseen. Lisäksi voidaan tukea muuta ammatillisesti perusteltua tarkoitusta. Apurahoja ei myönnetä perusopintoihin, työmatkoihin, laitehankintoihin eikä yksinomaan virkistystarkoituksiin. Apurahoja ei myönnetä opiskelijoille.

SÄÄTIÖN AMMATILLISET KURSSIT

Pitkän tekstin taitajaksi

12. ja 13. 2. sekä 20. 4. 2018, Villa Salin, Helsinki

Kurssi on tarkoitettu sekä editoijille että pitkän tekstin kirjoittajille. Kurssi sisältää luentoja tekstin rakentamisen vaihtoehdoista, editoinnista, tekstilajeista ja tyylistä, harjoituksia ja palautetta.

Mobiilivideokurssi

21.–22. 2. 2018, Helsinki

Intensiivikurssin aikana opitaan kuvaamaan, äänittämään ja editoimaan journalistisia uutisvideoita älypuhelimella.

Infografiikkaa visualisteille

15.–16. 3. 2018, Helsinki

Kurssilla opitaan tuottamaan näyttäviä graafeja, kaavioita ja muita infografiikan elementtejä.

Liikkuvaa kuvaa ja grafiikkaa After Effectsillä

18.–19. 4. 2017, Helsinki

Kurssilla opitaan animoimaan valokuvia ja grafiikkaa, tutustutaan After Effects CC -ohjelman sisäisiin grafiikanluontiominaisuuksiin sekä grafiikan ja videokuvan yhdistämiseen.

360-asteisen kuvajournalismin työpaja

19.–20. 4. 2018, Tampere

Työpajassa opitaan 360-asteista valo- tai videokuvaa sisältävän journalistisen kerronnan perusteita.

Lukijaa lähelle lehdessä ja verkossa

1. jakso 15.–16. 2. 2018, Tampere

2. jakso 22.–23. 3. 2018, Tampere

Koulutus antaa välineitä, virikkeitä ja vertaistukea paikallislehden ja sen verkkopalveluiden sisältöjen ja ilmeen kehittämiseen sekä lukijasuhteen vahvistamiseen.

VALMIIT KIELIKURSSIT

Jokesin kielikurssille pääsy edellyttää aiempaa kielen harrastamista. Apuraha kattaa kurssimaksun, matkat ja majoituksen.

- *Saksa, , Freiburg 3.–16. 6. 2018*
- *Espanja, Valencia 6.–19. 5. 2018*
- *Venäjä, Pietari 13.–26. 5. 2018*
- *Ranska, Montpellier 3.–16. 6. 2018*
- *Englanti, Wimbledon 13.–26. 5. 2018*
- *Englanti, Lontoo 3.–16. 6. 2018*
- *Ruotsi, Tukholma 13.–26. 5. 2018*
- *Viro, Tartto 14.–26. 5. 2018*

SANANVAPAUDEN APURAHAT

Sananvapauden apurahoilla tuetaan järjestötyöhön aktiivisesti osallistuneiden jäsenten opintomatkoja joko kotimaassa tai ulkomailla. Apurahat on tarkoitettu ensisijaisesti pitkään ay-toiminnassa mukana olleille jäsenille. Sananvapauden apurahat on tarkoitettu kaikille Suomen Journalistiliiton jäsenille.

APURAHAN HAKEMINEN JA HAKUAIKA

Apurahojen haku päättyy **17. marraskuuta kello 17**. Apurahahakemus tehdään sähköisesti Jokesin apurahajärjestelmään osoitteessa **https://www.aspicore-asp.net/jokes/**
Postitse lähetettävän, järjestelmästä tulostettavan allekirjoitetun sitoumuksen on oltava perillä säätiön toimistolla viimeistään **24. marraskuuta 2017**.

Tarkemmat tiedot osoitteessa **www.jokes-saatio.fi**
Apurahoja koskeviin tiedusteluihin vastaa säätiön asiamies Anna Kähkönen, 050 551 3961.

JOKES

Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö
PL 252, 00531 Helsinki

Aamulehti on Helsingin ulkopuolella kustannettavien verkkosaittien ylivoimainen ykkönen kävijämäärillä mitattuna ja jatkaa digitaalista kasvuaan. Printtinä olemme maan toiseksi suurin seitsemänpäiväinen sanomalehti ja yhteensä tavoitamme alueellamme viikossa 568 000 ihmistä – reilusti enemmän kuin Facebook.

Lapin Kansa on vahva Lapin ääni, sillä lehti tavoittaa päivittäin 95 000 lukijaa. Lapin Kansan ja lapinkansa.fi:n kokonaistavoittavuus 167 000 lukijaa viikossa.

Satakunnan Kansa on Porissa ilmestyvä seitsemänpäiväinen sanomalehti, joka tavoittaa päivittäin 101 000 lukijaa. Satakunnan Kansan ja satakunnankansa.fi:n kokonaistavoittavuus 169 000 lukijaa viikossa.

Alma Regionsilla on 11 paikallislehteä, joilla on vahva ote alueidensa päivittäiseen elämään.

#almamedia
#almaspirit
rekry.almamedia.fi

Alma Mediaan kuuluva Alma Regions kustantaa kolmea maakuntalehteä sekä paikallis- ja kaupunkilehtiä eri puolilla Suomea. Tunnetuimpia tuotteita ovat Aamulehti, Satakunnan Kansa ja Lapin Kansa.

Alma Regions hakee ensi kesäksi

MONIMEDIATOIMITTAJIA, TAITTAVIA TOIMITTAJIA, KUVAAJIA JA UUTISGRAAFIKOITA

Meille maksullinen digitaalinen journalismi on intohimon kysymys. Tarinamme ovat totta, tärkeitä ja elämyksellisiä. Tule kesäksi joukkoomme. Arvostamme kokemusta online-journalismista, hyvää yleissivistystä, kielitaitoa ja ennen kaikkea uutisasennetta.

Katso lisätiedot ja täytä hakemus osoitteessa rekry.almamedia.fi ja kerro, mihin lehteen ja mihin osastoon haet ensisijaisesti. Linkitä hakemukseen työtodistuskopiot ja muutama työnäyte. Hakulinkki on avoinna 2.11.2017 klo 16:een saakka. Osa maakuntalehtien kesätoimittajista voi sijoittua valtakunnallisen Lännen Median yhteistoimituksen palvelukseen lehtien kotitoimituksiin tai Helsingin toimitukseen.

Aamulehti kutsuu hakijoita valintakokeeseen, joka järjestetään 16.11.2017 Tampereella. Muut lehdet lähettävät henkilökohtaiset haastattelukutsut.

”Runsaasti vastuuta, vapauksia ja luottamusta. Siinä, jos missä, oppii.”

”Toimituksessa on tunne, että mitä tahansa saa kokeilla. Hyvin perusteltuihin juttuihin annetaan aikaa ja resursseja.”

– Aamulehden vuoden 2017 kesätoimittajien palautetta

Lisätiedot:
- **Aamulehti:** Toimituspäällikkö Kari Ikonen 040 5843731
- **Lapin Kansa:** Päätoimittaja Antti Kokkonen 050 3430379
- **Satakunnan Kansa:** Kehitysjohtaja Inka Partanen 040 587 9278
- **Paikallislehdet:** Päätoimittaja Jarkko Ambrusin 040 509 1405

AAMULEHTI | Lapin Kansa | SATAKUNNAN KANSA

Janakkalan Sanomat | Jokilaakso | Jämsän Seutu | Kankaanpään Seutu | KMV-lehti | Luoteisväylä | Merikarvia-lehti
Nokian Uutiset | Rannikkoseutu | Suur-Keuruu | Sydän-Satakunta | Tyrvään Sanomat | Valkeakosken Sanomat

etiikka

Vauva vaikeni yöksi

MARJA HONKONEN, TEKSTI ● ANNA-KAISA JORMANAINEN, KUVITUS

Yleisön tuottama sisältö teettää toimituksille töitä ja koettelee Journalistin ohjeiden rajoja.

Yksi Suomen vilkkaimmista keskustelupalstoista, *Vauva.fi* on sulkenut kommentoinnin yöksi. Syyskuun alusta lähtien keskusteluihin on voinut kommentoida aamuseitsemän ja iltayhdentoista välillä.

Vauvan ja *Meidän Perheen* päätoimittaja **Maija Koski** kertoo päätöksen olevan pitkän seurannan tulos.

”Riittävän tehokas moderointi yöaikaan on vaikeaa. Emme halua, että palstalle jää mahdollisesti asiattomia viestejä yön ajaksi.”

> ”Vauvan palstalla moni on uskaltanut puhua vaikeistakin asioista.
>
> Maija Koski, Vauvan ja Meidän Perheen päätoimittaja

Vauva.fi:n keskusteluja moderoi Sanoma Media Finlandin ylläpito. Siihen toimitus osallistuu vain poikkeustilanteissa.

Sosiaalisen median kommentteja seuraavat toimittajat.

Kosken mukaan keskustelujen antamaa kuvaa lehdistä mietitään toimituksessa paljon. Hyviä keskusteluita pyritään kannustamaan.

Nimettömällä keskustelupalstalla on ongelmansa, mutta myös ansionsa.

”*Vauvan* palstalla moni on anonymiteetin suojin uskaltanut puhua vaikeistakin asioista ja saanut niihin apua ja tukea. Palstalla on myös hersyvää huumoria ja hauskuutta”, Koski sanoo.

JULKISEN SANAN neuvosto linjasi yleisön tuottamista sisällöistä tiedotusvälineiden verkkosivuilla vuonna 2011 liitteellä *Journalistin ohjeisiin*. Sen jälkeen nettikeskusteluista ei ole juuri jaettu langettavia.

JSN:n puheenjohtaja **Elina Grundström** arvioi, että linjausta on toimituksissa osattu soveltaa hyvin myös somekommentteihin ja esimerkiksi paikallislehtien FB-keskusteluryhmiin.

Yleisökommenttien ei tarvitse noudattaa *Journalistin ohjeita*. Yksityisyyttä tai ihmisarvoa loukkaavat kommentit pitää poistaa viipymättä. Yleisö- ja toimituksellisen aineiston raja on myös pidettävä selkeänä.

Eri asia on, kun yleisösisältöjä julkaistaan tiedotusvälineen nimissä. Silloin *Journalistin ohjeet* pätevät. Syyskuussa Yle Oulu sai langettavan, kun sen Instagram-tiliä olivat päivittäneet ulkopuoliset henkilöt.

JSN:n mukaan pelkkä #yleinstavieras-hashtag ei riittänyt kertomaan sisällön luonteesta. Journalistisen päätösvallan luovuttamiseksi katsottiin se, että tilin tunnukset luovutettiin ulkopuolisille, sisältöjä ei tarkistettu ennakkoon ja annetut ohjeet olivat ylimalkaisia.

Neuvosto ei anna ”Tee näin” -listaa siihen, kuka lehden somekanavia saa päivittää ja miten. Grundströmin mukaan ammattitaitoinen freelancerkin voi kelvata samalla periaatteella kuin tiedotusvälineen verkkosivuilla.

”Sometili on eri asia kuin yleisön tuottama sisältö, jota vain jälkikäteen moderoidaan.”

INSTAGRAM-PÄÄTÖSTÄ on luettu tarkkaan *Demissä*, jonka Snapchat-tilillä on välillä julkkisten ”takeovereita” ja asiantuntijavieraan vetämiä kyselytunteja.

Päätoimittaja **Anni Lintula** kertoo, että vieraat prepataan tarkkaan. Toimitus myös seuraa postauksia – ei kuitenkaan ennakkoon. JSN:n linjauksen myötä on harkittu, pitäisikö oman toimittajan olla samassa tilassa kuin päivityksiä tekevä vierailija.

Yleisökommentteja *Demin* kanavissa syynätään tarkemmin kuin muualla, koska kohderyhmä on alaikäinen. Moderaattorien ja toimituksen lisäksi keskusteluja kaitsevat demittäjät itse ilmiantamalla asiattomat viestit. Yhteisölle on tärkeää säilyttää hyvä fiilis, Lintula kertoo.

Päätoimittajalle kaikkien kanavien sisältöjen pikkutarkka seuraaminen on mahdotonta, Lintula myöntää. Siksi hän pitää tärkeänä, että linjoista käydään keskustelua sekä toimituksissa että JSN:ssa.

”Pitää myös uskaltaa kokeilla uudenlaista tarinankerrontaa. Silloin tulee vastaan kysymyksiä, joita printtimediaa tehdessä ei jouduttu miettimään.” ●

YLEISÖN TUOTTAMA AINEISTO TIEDOTUSVÄLINEIDEN VERKKOSIVUILLA

Toimituksen tulee seurata verkkosivujaan sekä pyrkiä estämään yksityisyyden suojaa ja ihmisarvoa loukkaavien sisältöjen julkaiseminen. Syrjinnän lisäksi ihmisarvoa loukkaavat esimerkiksi väkivaltaan yllyttävät sekä yksilöön tai kansanryhmään kohdistuvat vihaa lietsovat sisällöt.

LUE JOURNALISTIN OHJEIDEN LIITE KOKONAAN: JSN.FI

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI KÄSITTELEE JOURNALISTIN OHJEITA, JOTKA OVAT AJANKOHTAISIA TAI MUUTEN KIINNOSTAVIA.

anna hyvän kiertää

Liikenteessä. Kalle Pirhonen viettää reilusti yli puolet työajastaan kokoushuoneissa ja toimituksissa sparraamassa yleläisiä kehittämään sisältöjä datan avulla. ”Joskus minulla on slaideja, joskus vain juttelen toimittajien kanssa siitä, millaista apua he toivovat. Välillä käynnit ovat pistemäisiä, välillä teen suunnitellumpia ’kiertueita’. Jatkuvien sähköisten ärsykkeiden maailmassa jengin tavoittaa parhaiten olemalla läsnä.”

KALLE PIRHONEN, 38

- Audience editor Ylen uutis- ja ajankohtaistoiminnan kehitysyksikön asiakkuustiimissä.
- Ylessä aiemmin Kioskin tuottaja sekä uutis- ja ajankohtaistoiminnassa verkon tuottaja. Sitä ennen toimittaja ja uutispäällikkö Ilta-Sanomissa sekä toimittaja Itä-Savossa.
- Koulutukseltaan filosofian maisteri, kielenkääntäjä.
- Pitää Numeroiden takaa -blogia.

TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI PYYTÄÄ ILMIANTAMAAN LOISTAVIA ALAN TUOTOKSIA. VIESTIÄ VIE SEURAAVAKSI ETEENPÄIN SE, JONKA TYÖ ESITELLÄÄN PALSTALLA.

Katse yleisöissä

NINA ERHO, TEKSTI ANNA AUTIO, KUVA

”Olen umpihumanisti, mutta samalla hyvin kiinnostunut siitä, miten onnistumista mitataan journalismissa. Kiinnostukseni syttyi aikanaan *Ilta-Sanomissa* ja vahvistui Yle *Kioskissa*. Lopulta halusin työskennellä datan parissa koko organisaatiossa, kaikki välineet huomioiden”, sanoo audience editorina Ylessä työskentelevä **Kalle Pirhonen**.

”Työhöni kuuluu tutkia yleisödataa ja neuvoa toimitusten ja kokousten arjessa, miten sisältöjä voi sen avulla kehittää. Työskentelen niin johdon kuin sisällöntuottajien kanssa. Tarkastelemme esimerkiksi, mikä yhdistää verkkojuttuja, joita erityisesti nuoret ovat lukeneet tai Facebook-videoita, jotka eivät ole tavoitteisiin nähden toimineet. Tarkastelun näkökulma on aina rakentava.

Hyvä verkkojuttu on usein samaistuttava ja tunteisiin vetoava. Häntäpään juttuja yhdistää usein se, että yhteyttä arkeen ja konkretiaa olisi voinut lisätä. Toisaalta on tärkeää huomata, ettei olemassa ole yhtä ’The Yleisöä’, jolle kohdentaa. Ihmisiä ei voi keskiarvoistaa.

Toimittajataustaisena tunnen sisällöntekijöiden arjen, mutta datan kaivaminen monimutkaisimmista järjestelmistä on vaatinut opettelua. En pidä itseäni perinteisenä dataosaajana, mutta olen hyvä löytämään datasta asioita, jotka vievät sisällöntuotantoa eteenpäin.

Lopullinen tavoite ei ole, että sanon muille, mitä heidän pitää tehdä, vaan opettaa organisaatiota ja ihmisiä itse peilaamaan sisältöjään tavoitteisiin ja tekemään niistä datan avulla parempia. Dataohjautuvuutta parempi sana on datainspiroituva.

Mielestäni yhä harvempi ajattelee datan olevan uhka journalismin arvoille ja jos ajattelee, se on turhaa, koska data ei sulje pois intuitiota, luovuutta tai laatua. Toisaalta laatuakaan ei ole Yhtä Virallista, vaan se riippuu kuluttajan tarpeista ja organisaatioin tavoitteista.

Vaikeinta ja palkitsevinta on saada iso joukko ihmisiä tulkitsemaan dataa suhteessa yhteisiin tavoitteisiin, ei omien ennakkokäsitystensä tueksi. Vaikka dataa saadaan koko ajan enemmän, se ei yksin riitä. Data pitää muuttaa näkemykseksi ja avuksi asioiden tekemisessä.”

SEAN RICKSIN VALINTA

Ylen *Perjantain* toimittaja **Sean Ricks** valitsi esiteltäväksi audience editor **Kalle Pirhosen** työn Ylen uutis- ja ajankohtaistoiminnan kehitysyksikön asiakkuustiimissä:

”Kalle Pirhonen on Suomen parhaita dataosaajia. Silti hän käyttää myös intuitiota työnsä perustana. Lukijat, katsojat ja kuulijat ovat muutakin kuin lukuja.

Kalle luotsaa journalismia kohti yleisöä ymmärtävämpää suuntaa. Hänen käsissään tilastot muuntuvat helppojen klikkien sijasta vaikuttavampien ja merkityksellisempien sisältöjen suuntaan. Hän auttaa hahmottamaan, kuinka moniulotteinen yleisö me suomalaiset olemme.

Kallen kaltaisia tilastonikkareita, joilla on kuitenkin tarinankertojan sydän, tarvitaan viemään alaa uusille urille.”

Miehet kertovat

EK:n entinen työmarkkinajohtaja **Lasse Laatunen** muistelee uraansa työnantajien palveluksessa. Tarinaa johdattelee mies, jolla on paljon kokemusta myös barrikadin toiselta puolelta, Journalistiliiton entinen puheenjohtaja **Arto Nieminen**.

Kokonaisuus kantaa nimeä *Kolmikannan kulisseissa*. Sivuja kirjassa on yli 300, henkilöhakemistossa nimiä lähes yhtä monta – heistä naisia 24.

Poikkeuksellisen kiinnostavan työmarkkinasyksyn taustoitukseksi Laatusen ja Niemisen kirja sopii mainiosti. Miehet kertovat, miten tähän on tultu: millaisin asetelmin ja juonin työehdoista on sovittu, kuinka lakeja on kirjoitettu eduskunnan sijasta työmarkkinapöydissä.

Neuvottelut ja vaikuttaminen on todellakin ollut, ja on isosti edelleen, miesten työtä. *Kolmikannan kulisseissa* naiset ovat sivurooleissa.

Keskeistä ja kestävää on koko ajan ollut Laatusen mukaan työmarkkinapolitiikka, jonka avainasioita ovat neuvottelevien osapuolten keskinäinen luottamus sekä halu ja kyky sopia. Nämä ominaisuudet ovat tänäkin syksynä koetuksella monessa neuvottelupöydässä.

Jos vanhat merkit paikkansa pitävät, draamaa riittää. Salailua, julkisuuspeliä, vuotoja. Aika näyttää, kuinka nykypäivän neuvottelijat osaavat sopia.

Markku Lappalainen

LASSE LAATUNEN JA ARTO NIEMINEN: KOLMIKANNAN KULISSEISSA ART HOUSE 2017

poimuri

Räknäilen niin, että jos television keskusteluohjelman vetäjä sonnustautuu valtaisaan inkkarihattuun, siitä nousee taatusti poru. Luulisi Ukkolankin pitkällä toimittajakokemuksellaan tämän oivaltavan. Se mekkala pitää sitten vain kestää. On päin honkia ajatella, että toimittajalla olisi oikeus provosoida, mutta kenelläkään ei ole oikeutta siihen reagoida. Ei se niin mene.

Toimittaja Jaana-Stiina Ala-Korpi
Pohjalaisessa 12. lokakuuta

Pressiklubi nosti esille aiheen, joka luontevasti kuuluu sen tontille. Ohjelman tyylilaji on kautta aikojen ollut osin provosoiva, korrektin ja epäkorrektin rajoja hakeva. Pelko reaktioista ei saa estää joidenkin aiheiden käsittelyä. Tiedän, että tekijöillä oli aito ja vilpitön tarkoitus puhua ilmiöstä nimeltä 'kulttuurinen omiminen'.

A-studion päällikkö Riitta Pihlajamäki
Suomen Kuvalehdessä 12. lokakuuta

Kulttuurisen omimisen käsitettä voi perustellusti kritisoida. Siitä voi keskustella kriittisesti. Kannattaako keskustelua avata provokaatiolla? Vieläpä sellaisella, joka äkkiseltään tuntuu rohkealta, mutta joka tarkemmin ajatellen onkin vain riskitöntä lällättelyä vähempivaltaisille valtamedian ainoalla mediakritiikkipaikalla.

Toimituspäällikkö Sammeli Heikkinen
Vihreässä Langassa 11. lokakuuta

Julkisuus on usein epäsymmetristä, ja toisinaan tietyt asiat ylikorostuvat. Niin käy helposti etenkin Suomen kokoisessa maassa, jossa julkisuuteen näyttää mahtuvan kerrallaan vain muutama aihe. Kyse on myös siitä, kuka saa määritellä, mitkä ongelmat ovat oikeita ja todellisia. Miksi enemmistö saa esimerkiksi päättää, ettei alkuperäisasukkailla ole oikeutta kritisoida heidän symboliensa lainaamista?

Päätoimittaja Tuija Siltamäki
Aviisissa 12. lokakuuta

VESA HEIKKINEN vesa.pekka.heikkinen@luukku.com
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Lampaan vaatteet

Piilomainonta, tekstimainonta, sisältömarkkinointi, maksettu sisältö, sponsoroitu sisältö, tuotesijoittelu, brändijournalismi, natiivimarkkinointi, natiivimainonta. Rakkaalla sudella monta nimeä.

Aisopoksen tutussa sadussa susi pukeutuu lampaan vaatteisiin hämäystarkoituksessa. Vaan ken on tänään tuo susi, ken lammas?

”Natiivimainonta on markkinointiviestinnän muoto, jossa mainostaja saa käyttöönsä tilaa, joka on totutusti kuulunut median omalle sisällölle.” Näin määritellään natiivimainonta Otavamedian verkkosivuilla. Natiivimainonta tuottaa sisältöjä, jotka ovat ”lähellä journalistista muotoa”.

Selväsuomeksi sanottuna natiivimainonnassa yritykset omivat journalismin lajeja ja pukevat mainoksensa journalismin kaapuun. Teksti näyttää asiantuntevalta artikkelilta, mutta onkin tarkkaan harkittu myyntiviesti.

Nyt siellä tietenkin joku urputtaa, että tämä natiivimainonta on huijausta, laillistettua genrevarkautta. Että tässä sysätään vastuuta kuluttajille.

Totta onkin, että pieni ”kaupallinen yhteistyö” -merkintä journalistiselta tekstiltä näyttävän jutun yhteydessä ei aina paljasta tavalliselle tallaajalle, että susi siinä nyt ulvahtelee lampaan vetimissä. Julkisen sanan neuvosto on tosin ollut sitä mieltä, että merkintä olisi riittävä.

Mikä kiinnostavinta, tästä hankalasta asiasta ei puhuta selvästi. Voisiko joku niin sanotusti riippumaton taho määritellä natiivimainonnan suorasanaisesti?

Journalismin ja mainonnan suhdetta on omiaan sumentamaan se, että perinteisetkin tiedotusvälineet tekevät tätä nykyä natiivimainontaa. Journalistit eivät sentään tähän sudenkuoppaan sorru. Ettehän?

Antiikinaikaisessa eläinsadussa susi menettää nahkansa. Tarinan opetus: petos ei kannata.

uusiin tehtäviin

KUVA: SEPPO SARKKINEN

KUKA?

Anneli Salmivaara on aloittanut Radio- ja televisiotoimittajien liiton asiamiehenä. Aiemmin hän työskenteli pitkään eri tehtävissä MTV:n uutis- ja ajankohtaistoimituksessa, viimeksi resurssipäällikkönä. Salmivaara on toiminut aktiivisesti luottamustoimissa MTV:ssa, RTTL:ssa ja Journalistiliitossa.

Innolla haasteita päin

Millaisen asiamiehen RTTL sinusta saa?

Innokkaan. Tunnen liittosysteemin hyvin, ja on ihanaa päästä palvelemaan jäseniä. Motivaatiotani lisäävät ammattikuntaamme uhkaavat haasteet sananvapaudessa, työehdoissa ja palkkauksessa.

Miltä MTV-taustaisesta tuntuu aloittaa työt Ylen tiloissa?

Kuin olisin kotiini tullut. Olen vuosien varrella tavannut työ- ja järjestöyhteyksissä paljon yleläisiä. Tervehdykset käytävillä ovat uskomattoman lämmittäviä.

Palaat työelämään työttömyysjakson jälkeen. Miltä se tuntuu?

Oma kokemus helpottaa samassa tilanteessa olevien jäsenten auttamista. Työllistymiseni osoittaa, että kynää ei kannata heittää kaivoon missään työuran vaiheessa.

Asiamiehen työhön kuuluu hallintoa, tilaisuuksia, jäsenasioita, taloutta ja tiedotusta. Mistä aloitat?

Jäsenille selvimmin näkyy tiedotus, jossa haluan hyödyntää enemmän esimerkiksi mobiilijournalismia.

Mitkä ovat tärkeimmät tavoitteesi asiamiehenä?

Palvella jäseniä ja korostaa journalistisen työn merkitystä. Pienen kansakunnan on tärkeää tietää, mistä asiallista tietoa saa. Laadukasta journalismia ei saa aikaan kuka tahansa. Työtään taidolla ja sydämellä tekevät journalistit ansaitsevat ammattilaisen kohtelun, työmuodosta riippumatta.

”Journalistit ansaitsevat ammattilaisen kohtelun.

Mikä on tärkein oppi aiemmista töistäsi?

Sitkeys keskustella vaikeistakin asioista niin kauan, että lopputuloksen kanssa voidaan puolin ja toisin elää.

Mitkä työelämän asiat ovat RTTL:n jäsenten näkökulmasta hyvin?

Yhtyneet-sopimus on hyvä ja puolustettava asia. Myös freelancerina pitää voida saada asiallinen toimeentulo.

Miten vertaisit asiamiehen työtä luottamustoimiisi?

Asiamiehenä yritän valmistella asiat niin pitkälle ja hyvin, että luottamushenkilöt pystyvät tekemään päätöksiä mahdollisimman tehokkaasti.

Miten huomioit RTTL:n eri jäsenyhdistysten tarpeet?

Kun haasteen tietää, sen kanssa pystyy toimimaan. Työparini on YOT:n asiamies **Helena Pekarila**, jota ilman minulta menisi paljon pidempi aika oppia Ylen asiat.

Miten järjestötoimintaan puhalletaan uutta iloa ja eloa?

Kun jäsenet kokevat joukkoon kuulumisen hyödyttävän, he pysyvät mukana. Järjestöissä ollaan turhan ujoja rummuttamaan sitä, mitä kaikkea tehdään ja saadaan aikaan.

Mitä teet vapaa aikana?

Olen **Pikkukarhun**, 4, ja **Pikkukeijun**, 2, ikionnellinen isoäiti. Illanvietoissa laulan teekkarilauluja, yleisön pyynnöstä piittaamatta. Tämä johtuu lapsuudestani Otaniemen Teekkarikylässä.

Nina Erho

SATTUU TAPAHTUUU

Raskaan sarjan haastattelu

Tammikuussa 1982 presidentin valitsijamiesvaalit lähestyivät. Virkaa tekevä presidentti **Mauno Koivisto** nousi Helsingin rautatieasemalta junaan päämääränään Hämeenlinnan vaalijuhla.

Samaan vaunuun kipusi Koiviston esikunnasta Suomen Pankin johtaja **Seppo Lindblom,** Sdp:n kansanedustaja **Veikko Helle,** valokuvaaja ja minä.

Tehtäväni oli haastatella Koivistoa *Hämeen Sanomiin* ja kirjoittaa vaalijuttu.

Vaalien pääteema – porvarillisella puolella – oli niinkin älykäs kuin ”minkä sortin sosialisti on Mauno Koivisto”.

Se oli kysymys, jonka jokaisen itseään kunnioittavan toimittajan piti esittää. Mahtoi Koivistoa kyllästyttää.

Koivisto oli sotaveteraani, kommunismia kampittanut ex-duunari, tohtori, Suomen Pankin pääjohtaja, poliitikko ja ex-pääministeri. Raskaan sarjan edustaja.

Minä taapersin urani alkua. Taskussani oli maisterinpaperit, korvantaustat olivat silti kosteat. Elettiin sanomalehdistön nousun aikaa, otsalohkoni takaa oli löydettävissä keltaista.

Koivisto ei vastannut vaan heitti takaisin: ”Miten toimittaja itse mahtaisi toimia”.

”Jos voitaisiin sopia, että toimittaja kysyy ja te vastaatte.”

Presidentinvaalin suosikin kasvoilta ei ollut luettavissa mitään. Ehkä Koivisto sovelsi omaa oppiaan eikä provosoitunut, kun provosoitiin. Haastattelun loppu oli jäätävä, joskin kaikilla piti pokka.

Hämeenlinnan iltajuhlassa Koivisto julisti kansalle ensi töikseen tavanneensa junassa ”inhottavan toimittajan”.

Se toimittaja kirjoitti ensimmäisestä ja viimeisestä Koiviston haastattelustaan lehtijuttua.

Markku Peltonen

KIRJOITTAJA ON ELÄKELÄINEN JA VAPAA TOIMITTAJA.

KERRO MITÄ SINULLE ON SATTUNUT TYÖTÄ TEHDESSÄ. OTA YHTEYTTÄ TOIMITUKSEEN.

Suomesta saameksi. Ensi talvena Kieletär julkaisee suomalaisen lastenkirjan pohjoissaameksi. Kaija Anttosen mielestä saamelaisillakin on oikeus lukea käännöskirjallisuutta.

Yhden naisen kustantamo

ROOSA POHJALAINEN, TEKSTI ● EEVA MÄKINEN, KUVA

Kaija Anttonen perusti kustantamon tuodakseen saamelaiskirjallisuutta suomalaisten ulottuville.

Kääntäjä **Kaija Anttosen** pöytälaatikossa lojui suomennettua saamelaiskirjallisuutta odottamassa julkaisijaa. Kun vuoden 2015 Turun Kirjamessujen teemaksi valittiin Saamenmaa, Anttonen päätti julkaista suomennoksensa itse. Syntyi kustantamo Kieletär, ja suomennokset saivat messuilla innostuneen vastaanoton.

Inarissa toimiva Kieletär kustantaa saamelaiskirjallisuutta, jonka Anttonen haluaa suomalaislukijoiden ulottuville. Julkaisutahti on verkkainen, sillä Anttonen pyörittää kustantamoa yksinään.

”Erityisesti ensimmäinen suomenkielinen saamelaisrunouden antologia on saanut paljon huomiota etelässä. Täällä pohjoisessa taas ollaan onnellisia, että joku vaivautuu tuottamaan saamelaiskirjallisuutta suomeksi”, Anttonen kertoo.

Vantaalaislähtöinen Anttonen aloitti uransa Helsingissä englannin ja ruotsin kääntäjänä. Vuonna 1986 hän lähti tekemään käännöstöitä pariksi kuukaudeksi ystävänsä luokse Inariin. Vierailu venyi, eikä etelään tehnyt lopulta mieli palata ollenkaan.

”Ihastuin siihen, että elämä on täällä niin sosiaalista. Tekee myös hyvää, että pääsee aivotyöskentelyn vastapainoksi hiihtämään, pilkkomaan puita ja poimimaan marjoja ja sieniä.”

Anttonen ei halunnut, että keskustelut jouduttaisiin käymään hänen takiaan suomeksi, joten hän hankki kiireesti pohjoissaamen oppikirjat. Sanavarasto karttui poroerotuksissa ja hillajängillä. Myöhemmin hän syvensi kielitaitoaan Oulun yliopistossa. Käännöstöitä on riittänyt, sillä pohjoissaamesta englantiin kääntäviä on Suomessa vähän.

Saamelaisten oikeuksista käytävää kiistelyä 30 vuoden ajan seurannut Anttonen iloitsee uudesta sukupolvesta, joka panee hanttiin esimerkiksi Tenon kalastussopimukseen ja ILO 169 -sopimukseen liittyvissä kysymyksissä.

”On turhauttavaa, miten usein saamelaisasioista kirjoittavilla toimittajilla on kotiläksyt tekemättä. Onneksi on saamelaisia, jotka jaksavat selittää perusasiat yhä uudelleen.” ●

kolumni

Yleisöä kunnioittaen

”Yleisöllä on paljon asiantuntemusta, jota kuuntelemalla jutuista voi tulla parempia.

ANNA-SOFIA NIEMINEN sohvi.nieminen@gmail.com KIRJOITTAJA ON IMPROBATURIN PÄÄTOIMITTAJA JA VAPAA TOIMITTAJA.

Kun aloimme kuunnella yleisöä, aloimme tehdä hyvin erilaista journalismia, kertoi *The New York Timesin* **Kim Perry** syyskuussa pohjoismaisessa freelanceseminaarissa.

Hän ei puhunut mistään vuosikymmenten takaisesta täyskäännöksestä, vaan hiljattaisista muutoksista verkkojournalismissa. *The New York Times* on esimerkiksi alkanut tehdä teatteriarvioiden kylkeen videoita arvosteltavista esityksistä, koska video avaa esitystä myös heille, jotka eivät pääse katsomaan sitä. Silloin arvion potentiaalinen yleisö on paljon suurempi. Yksinkertaista, mutta oivaltavaa.

Yleisön kuunteleminen tuntui nousevan vähän väliä esiin Suomenlinnassa pidetyssä seminaarissa. Verkko tarjoaa vuorovaikutteisena alustana siihen valtavasti mahdollisuuksia.

Yhden kiinnostavan puheenvuoron seminaarissa piti ruotsalaistoimittaja **Martin Schibbye**, joka kertoi perustamastaan ja päätoimittamastaan *Blank Spot* -verkkojulkaisusta. Siinä toimittajat tekevät osallistavaa ulkomaanjournalismia. Kun toimittaja suunnittelee juttumatkaa, hän perustaa Facebook-ryhmän, jossa voi keskustella kohteesta kiinnostuneiden ja tietävien ihmisten kanssa.

Schibbyen mukaan toimittajia kehotetaan käyttämään jopa puolet jutuntekoajastaan Facebook-ryhmässä keskustelemiseen. Se on paljon.

Se myös kertoo arvostavasta suhtautumisesta yleisöön. Yleisöä ei nähdä massana, jonka ainoa tehtävä on lukea – ja mielellään myös jakaa – valmis juttu. Sen sijaan yleisöllä on paljon asiantuntemusta, jota kuuntelemalla jutuista voi tulla parempia ja kiinnostavampia. *Blank Spot* on löytänyt Facebookista esimerkiksi tulkkausapua ja arvokkaita kontakteja kohdemaihin.

Aina ei tietenkään ole mahdollista osallistaa yleisöä näin massiivisesti. Silloin voi miettiä kevyempiä keinoja, kuten käytäntöjä sille, miten lukijoilta saisi enemmän palautetta – ja ennen kaikkea, miten palautteen siirtäisi käytäntöön, siis miten jutuista saisi kiinnostavimpia yleisölle.

Esimerkiksi *Demi* alkoi välttää poikaystävästä ja tyttöystävästä puhumista, koska lukijat valittivat sukupuolittuneista termeistä. Korvaavina sanoina käytetään vaikka kultaa tai rakasta. Siis: *Demi* kuunteli ja kunnioitti.

Tällaiset pienetkin muutokset viestivät yleisölle, että se on arvokas.

Lounais-Lappi on paikallinen media, joka on ihmisten asialla arjen ja juhlan keskellä. Lounais-Lappi on osa Alma Median Lapin alueen mediaperhettä. Suomen vanhimpiin kaupunkilehtiin lukeutuva Lounais-Lappi jaetaan kahdesti viikossa kaikkiin kotitalouksiin seitsemän kaupungin ja kunnan alueella Meri-Lapissa, mukaan lukien Ruotsin Haaparanta. Lounais-Lappi on vakiinnuttanut paikkansa alueensa ilmoitusmediana. Lehti on myös palkittu useasti vuoden kaupunkilehtikilpailuissa.

Nykyisen päätoimittajan siirtyessä kohti uusia haasteita haemme kehittyvään Lounais-Lappiin työtä ja haasteita pelkäämätöntä

PÄÄTOIMITTAJAA

Jos sinulla on kokemusta päätoimittajan tehtävästä, näyttöjä muuttuvien verkostojen sekä henkilöstön johtamisesta ja ymmärrät medialiiketoiminnan lainalaisuudet, voit olla etsimämmme henkilö. Jos tunnistit itsesi, ota rohkeasti yhteyttä!

Jätä hakemus viimeistään 12.11.2017 osoitteessa **rekry.almamedia.fi**.

Lisätietoja: Antti Kokkonen, 16.10.2017 alkaen
antti.kokkonen@almamedia.fi, p. 050 343 0379

#almamedia
#almaspirit
rekry.almamedia.fi

Alma Mediaan kuuluva liiketoimintayksikkö Alma Regionsiin kuuluu kolme maakuntamediaa sekä useita paikallis- ja kaupunkimedioita eri puolilla Suomea. Alma Regionsin tunnetuimpia tuotteita ovat Aamulehti, Satakunnan Kansa ja Lapin Kansa. Alueidensa tavoittavimmat mediat keräävät viikossa lähes puolitoista miljoonaa käyttäjää. Lisäksi liiketoimintayksikköön kuuluu pohjoismaiden modernein painotalo Alma Manu, joka kehittää aktiivisesti myös jakelu- ja logistiikkaliiketoimintaa.

Lounais-Lappi

En noggrann betraktare

Journalisten **Kurt** ”Valle” **Snickars** avled den 8 september på Korsholm närsjukhus. Han var född i Karperö den 11 juni 1942.

Snickars arbetade på *Vasabladet* i 37 år – som dagchef, kvällschef, allmänreporter, sportredaktör, debattredaktör och ledarskribent. Han behärskade det som är journalistikens kärna, att gripa händelserna i flykten.

Snickars var till utbildningen pol mag med examen från Åbo Akademi 1968. Han fick anställning vid *Vasabladet* samma år och jobbade först som sportredaktör. Han noterade noggrant det han upplevde i sportens värld. Sonen **Joakim**, också han journalist, har hittat anteckningshäften i ämnet från 1950- och 1960-talen.

Men Snickars var mera samhällsreporter och politisk kommentator än sportreporter. Han var också en läsande människa. Tidningar och böcker var hans värld, och han samlade på sig tusentals böcker. När jag fick beskedet att Kurt avlidit dök ett uttryck upp vid sidan av det viktigare ordet vän, nämligen *levande uppslagsbok*. Oavsett vad vi diskuterade slog det mig hur mycket han hade lagrat i sitt minne.

Snickars sörjs närmast av sin fru **Karin** och sönerna **Anders** och Joakim med familj.

Bertel Nygård

SKRIBENTEN VAR KOLLEGA MED KURT SNICKARS PÅ VASABLADET.

Suoran lähetyksen virtuoosi

Radiotoimittaja **Esko Riihelä** kuoli Helsingissä 3. lokakuuta. Hän oli syntynyt Asikkalassa 15. toukokuuta 1939.

Riihelä aloitti radiotyön äänitarkkailijana vuonna 1966, ajautui toimitustyöhön ja teki ensimmäisen *Liikenneradionsa* kesäkuussa 1969. Liikennetoimittajan työstä tuli elämäntehtävä. Työura Yleisradiossa jatkui vuoden 2002 loppuun.

Eemu oli suoran radiolähetyksen virtuoosi. Hän ei häkeltynyt hankalimmassakaan tilanteessa: Riihelä kysyi, montako minuuttia tarvitaan ja puhui sen verran, tasan. Työtovereilla oli lähetyksessä rento ja turvallinen olo.

Eemu myös selosti tapahtumia itsenäisyyspäivän kättelyistä auringonpimennykseen, tapasi kuuntelijoita *Sana on vapaa* -lähetyksissä ja oli mukana uusia hankkeita käynnistettäessä, muun muassa ensimmäisissä yöradioissa.

Suosituimmaksi radioääneksi hänet valittiin Telvis-äänestyksessä seitsemän kertaa. 1990-luvulla Riihelä innostui testaamaan kansansuosiotaan politiikassa ja oli Helsingin valtuustossa kokoomuksen edustajana 1997–2008.

Riihelä oli radiolegenda jo kadonneessa yhtenäiskulttuurissa. Kaikki tunsivat hänen äänensä.

Heikki Peltonen ja Liisa Tukkimäki

KIRJOITTAJAT OVAT ESKO RIIHELÄN YSTÄVIÄ JA TYÖTOVEREITA.

Oletko kärppämäisen uteliaana luontoasioita seuraava, sujuvasanainen toimittaja? Ideoitko sisältöjä niin verkkoon kuin lehteenkin?

Tule töihin maamme suurimpaan luonto- ja ympäristöasioiden erikoisaikakauslehteen! *Suomen Luonto* -lehti hakee **TOIMITTAJAA** vakituiseen työsuhteeseen 1.1.2018 alkaen.

Lue lisää: *www.suomenluonto.fi/toimittaja*

SUOMEN Luonto
LUONNONYSTÄVÄN YKKÖSMEDIA.

SUOMEN ASEVALVONTARAPORTTI

SUOMEN ASEVIENTITIEDOT 2002–2016
TAUSTATIETOA ASEKAUPASTA JA ASEVALVONNASTA

WWW.ARMSCONTROL.SAFERGLOBE.FI

SAFERGLOBE ARMSCONTROL@SAFERGLOBE.FI

Etsi Xpertti

ETSII TUTKIJAN JUTTUUSI ILMAN HAKUSANOJA, AVOIN KYSYMYS RIITTÄÄ.

www.etsixpertti.fi

Palveluksessasi yliopistot, tutkimuslaitokset ja

SUOMEN AKATEMIA

Kokonaislaskutus laski, verotettava tulo nousi

Vuosi	Kokonaislaskutus	Verotettava tulo
2016	33 200	24 200
2014	33 600	23 900
2012	35 100	24 300
2010	35 500	25 500
2008	36 200	25 000
2006	34 200	23 500
2004	34 500	23 200
2002	33 000	23 100

Taulukon summat ovat keskiarvoja. Freelancereiden työmarkkinatutkimukseen 2016 vastasi 231 henkilöä. Heistä 204 kertoi kokonaislaskutukseensa liittyviä tietoja.

◀ **Katse asiakkuuksiin.** Freelancereiden kokonaislaskutus oli sitä suurempi, mitä enemmän heillä oli toimeksiantajia. ”Myyntityön onnistuminen lisää myös mahdollisuutta valita tuottavampia töitä”, sanoo Hannu Hallamaa.

Freelancereiden ansiotaso noussussa

NINA ERHO, TEKSTI ● KAI WIDELL, KUVA

Työmarkkinatutkimus: Freelancereiden keskimääräinen ansiotaso nousi hieman kahdessa vuodessa, mutta kokonaislaskutus laski.

Kantar TNS:n toteuttama tutkimus freelancereiden työoloista vuonna 2016 osoittaa keskimääräisen ansiotason hiukan nousseen mutta kokonaislaskutuksen laskeneen. Tutkimus toteutetaan kahden vuoden välein.

Freelancereiden keskimääräinen kokonaislaskutus vuonna 2016 oli 33200 euroa ja keskimääräinen verotettava tulo 24200 euroa.

Kokonaislaskutus pieneni kahden vuoden takaisesta 400 eurolla, mutta verotettava tulo nousi 300 eurolla. Kulut nousivat kahdessa vuodessa nelisen prosenttia.

”Myös kokonaislaskutus olisi tärkeää saada nousemaan, koska se on lopulta tulotasonkin pohja ja koska kulutkin nousevat”, sanoo Journalistiliitossa erityisesti freelanceasioihin perehtynyt työehtoasiamies **Hannu Hallamaa**.

TUTKIMUKSEEN OSALLISTUNEIDEN freelancereiden kokonaislaskutus oli sitä suurempi, mitä enemmän heillä oli ollut toimeksiantajia. Monen toimeksiantajan löytäminen vaatii aktiivista myyntityötä, mutta siinä onnistuminen lisää myös mahdollisuutta valita tuottavampia töitä, Hallamaa muistuttaa.

Vaikka verotettavien tulojen hienoinenkin nousu on tietenkin hyvä asia, työsuhteisiin verrattuna freelancereiden ansiot ovat tämänkin tutkimuksen valossa matalat.

Vaikka myös freelancereiden keskimääräinen työviikko, 32 tuntia, on lyhyempi kuin työsuhteisten, työtuntien määrä ei usein ole oma valinta, Hallamaa sanoo. Vuotta 2014 koskeneessa tutkimuksessa melkein joka toinen freelancer tunsi olleensa alityöllistetty.

AINEELLISEEN HYVINVOINTIINSA ja töiden jatkuvuuteen oli vuonna 2016 tyytyväinen vain hieman useampi kuin joka toinen freelancer. Se on hieman enemmän kuin vuoden 2014 tutkimuksessa, jota ennen tyytyväisyys laski vuodesta 2006.

Siitä huolimatta vastaajien enemmistö, 67 prosenttia, työskentelisi jatkossakin mieluiten freelancepohjalta. Työsuhde kiinnosti vajaata viidesosaa.

Vastaajista 39 prosenttia oli tehnyt muutakin ansiotyötä kuin journalistisen alan freelancetyötä. Silti juuri kukaan freelancereista ei haluaisi pois journalismin parista.

HENKISEEN HYVINVOINTIINSA vähintään melko tyytyväisiä oli kolme neljästä vastaajasta. Myönteistä on myös se, että arvioidessaan alkuvuoden 2017 toimeksiantojen määrää 29 prosenttia vastaajista kertoi niitä olleen aiempaa enemmän. Edellisessä tutkimuksessa verrattaessa kevään 2015 tilannetta vuoteen 2014, aiempaa enemmän toimeksiantoja oli ollut vain 15 prosentilla.

Sen sijaan palkkiot olivat nytkin pysyneet valtaosalla muuttumattomina. Tässä Hallamaa peräänkuuluttaa myös toimeksiantajien vastuuta.

”Ei ole mediatalojenkaan etu, että omaa ekosysteemiä jatkuvasti kurjistetaan. Hyvin tehdystä työstä pitää maksaa asiallinen palkkio.”

TOIMEKSIANTOJEN EHDOISTA vuonna 2016 kolmannes vastaajista kertoi, että mahdollisuudet neuvotella niistä ovat heikot tai olemattomat. Toisaalta 56 prosenttia kertoi, että palkkioista on mahdollista neuvotella juttu- tai keikkakohtaisesti.

Hallamaa kannustaa freelancereita ottamaan rohkeasti rahan puheeksi, koska yhdet ehdot ja yksi palkkiotaso eivät voi mitenkään olla kaikissa keikoissa reiluja.

Myös Journalistiliiton tavoitelistalla on saada parannettua freelancereiden ja itsensä työllistäjien neuvottelumahdollisuuksia palkkioistaan esimerkiksi lainsäädännön kautta.

”Samoin jatkuvaa valistustyötä toimeksiantajiinkin päin tarvitaan siitä, että freen palkkio ei ole palkka, vaan laskutuksesta vähennetään ensin kulut, kuten eläkevakuutus sekä työtilat ja -laitteet”, sanoo liiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen**. ●

Haluatko JSN:n journalistijäseneksi?

Journalistiliitto hakee ehdokkaita Julkisen sanan neuvoston varsinaiseksi jäseneksi ja hänen varajäsenekseen kolmivuotiskaudelle 2018–2020.

Ehdokkaiden tulee olla liiton jäseniä sekä perehtyneitä ammattietiikkaan ja Journalistin ohjeisiin. Valinnoissa painotetaan koko neuvoston monipuolista ja tasapainoista kokoonpanoa.

Lähetä vapaamuotoinen hakemus 27.10. kello 12.00 mennessä Journalistiliittoon.

Postiosoite:
SJL / Juha Rekola
PL 252, 00531 Helsinki

Sähköposti:
juha.rekola@journalistiliitto.fi

Lisätietoja: 040 512 0036

KUVA: VIERUMÄKI / PETRI KRECK

Vierumäen lomaviikot haettavina

Vierumäen lomahuoneistojen talven ja kevään viikot ovat nyt haettavana. Vaihtopäivä on perjantai. Hakea voi vain kokonaisia viikkoja.

Hakuaika päättyy tiistaina 31.10.2017 kello 16. Haku tapahtuu lomakkeella **http://www.journalistiliitto.fi/jasenpalvelut/lomakkeet/vierumaen-haku**

Hinnat: 595 euroa/vko ajalla **15.12.2017 – 6.4.2018**
460 euroa/vko ajalla **6.4.2018 – 25.5.2018**

Varausmaksu on 150 euroa.

Lisätietoja: www.journalistiliitto.fi

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Suomen Journalistiliitto

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarenkatu 16, 00530 Helsinki
Broholmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
(jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi
www.journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
www.finka.fi
(09) 8689 400

Suomen Journalistiliitto on ammattijärjestö, jonka tehtävä on valvoa journalistien ja journalismin etuja. Jäsenkuntamme koostuu viestintäalan ammattilaisista, kuten toimittajista, kuvaajista, graafikoista, kääntäjistä ja kustannustoimittajista.

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

JOURNALISTI

Journalisti Journalisten
Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
93. vuosikerta 20.10.2017

TOIMITUS

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA
/ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Markku Lappalainen 040 586 0613

TOIMITUSSIHTEERI/
REDAKTIONS-SEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT/REPORTRAR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU/LAYOUT
Kai Widell 050 576 2746
Heli Saarela (vapaalla)

SÄHKÖPOSTI
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET/BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO/TRYCKERI
I-print Oy,Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA/UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVAN LEHDEN
ILMESTYMISAIKATAULU

13/2017 aineisto **1.11.**
ilmestyy **10.11.**

ILMOITUSMYYNTI:
ilmoitukset.journalisti@
journalistiliitto.fi, 044 755 5002

Aineisto-ohjeet, väriprofiilin
ja hinnat löydät osoitteesta
www.journalisti.fi › ilmoittajille

VARAA ILMOITUSTILASI AJOISSA.

Teatteriperheessä voi heittäytyä

Freelancevalokuvaaja Riikka Kajander on saanut teatteriporukasta itselleen työyhteisön ja toisen perheen.

JANNE SALOMAA, TEKSTI ● LIISA TAKALA, KUVA

Riikka Kajander kasvoi Leppäkosken kylässä Janakkalassa viisilapsisen perheen kuopuksena. Häntä pidettiin arkana ja hiljaisena, mutta se ei ollut koko totuus. Kuoren alla oli heittäytyjä, jonka piti vain päästä irti sopivassa tilanteessa.

Kymmenvuotiaana hän päätyi kyläkoulun tanssiesityksessä lavalle valokeilaan revittelemään ja ”laulamaan” playbackina kaikkien keskellä.

”Se oli kutkuttava kokemus ja tuntui, että olinkin omalla mukavuusalueellani.”

Teini-ikäisenä Kajander kävi lähes päivittäin StepUp-tanssikoulun tunneilla ja osallistui sen esityksiin. 22-vuotiaana hän joutui isoon lonkkaleikkaukseen ja tanssi- ja esiintymisharrastukset jäivät pitkälle tauolle. Lavalle oli kuitenkin ikävä.

Neljä vuotta sitten hän otti yhteyttä uuden kotipaikkakuntansa Lohjan puoliammattilaisteatteriin. Sen jälkeen hän on ollut mukana neljässä Lohjan Teatterin musikaalissa ja kahdessa lastennäytelmässä.

Teatterissa on ammattiohjaaja ja -puvustaja sekä näyttämömestari. Kaikki näyttelijät ovat harrastajia.

”Teatteri on harvoja paikkoja, joissa ei välttämättä usean kuukaudenkaan tiiviin yhdessäolon aikana kukaan muista kysyä ikääsi ja ammattiasi. On arvokasta tulla kohdatuksi muun kuin sosiaalisen statuksen kautta.”

JUURI YHTEISÖLLISYYS on Kajanderin mielestä parasta harrastuksessa.

”Teatteriporukasta muodostuu toinen perhe, jonka edessä kehtaa näyttäytyä myös huonoina päivinä. Lavalla ympärillä on toinen toistaan tukevia, avarakatseisia, luovia, elämää ymmärtäviä ja mielipuolisen hauskoja persoonia.”

Näytelmäharjoituksia voi olla kuudestikin viikossa, mutta freelancevalokuvaajana työskentelevä Kajander sanoo, ettei harrastuksen ja työn yhdistämisessä ole ollut suuria vaikeuksia.

”Yksityisyrittäjänä olen saanut teatterista kaipaamani työyhteisön.”

”Kovin montaa isoa työkeikkaa ei ole mennyt ohi. Ja teatteri antaa niin paljon, että se painaa vaakakupissa enemmän. Yksityisyrittäjänä olen saanut teatterista kaipaamani työyhteisön.”

Lohjan Teatterin esitykset keräävät yhteensä usein 3000–4000 katsojaa. Yleisö antaa paljon energiaa.

”Oikeasti voin olla hyvinkin vaatimaton ja epävarma itsestäni ja taidoistani, mutta lavalla tällaiset maalliset murheet unohtuvat.”

Viime syksynä Kajander pääsi ensimmäistä kertaa päärooliin: *Kaunottaren ja hirviön* Kaunottareksi.

”Lastennäytelmien jälkeen tapaamme yleisön teatterin aulassa. Ehkä hienointa oli ymmärtää olevansa todellinen prinsessahahmo monille lapsille. Moni tyttö kertoi nukkuvansa esityksen julisteen kanssa. Sellaiset palautteet kuultuaan muistaa, että näytelmillä on aina vaikutus katsojaan.” ●

VAPAALLA

RIIKKA KAJANDER

- 33-vuotias lohjalainen freelancevalokuvaaja. Tehnyt myös tiedottajan ja toimittajan töitä, muun muassa Ilta-Sanomissa.
- Valmistunut valokuvataiteen kandidaatiksi University of South Walesista. Valmistuu 2018 medianomiksi Haaga-Helian toimittajakoulutuksesta.
- Mukana Lohjan Teatterissa vuodesta 2013. Esiintynyt myös monissa televisiomainoksissa.

◀ **Nuori Edith.** Lohjan Teatterissa mukana oleva Riikka Kajander harjoittelee nyt nuoren Edith Piafin roolia. Musikaali Edith Piaf – Sydämeni laulut saa ensi-iltansa 28. lokakuuta.

Joku Journalisti

Leikkaa Joku Journalistille vekkuli hattu ja veikkaa, kuka mahtaisi loukkaantua.

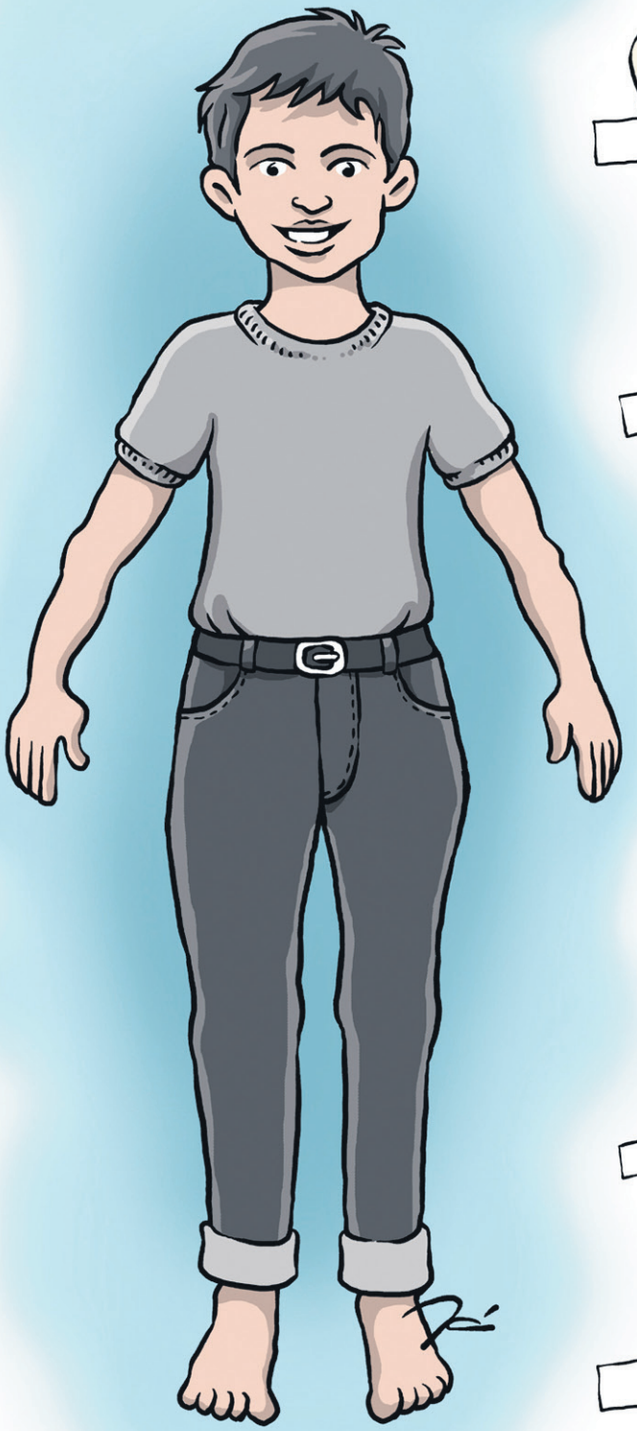

Karvalakki

Paavin hattu

Rastapipo

Sulkapäähine

Vaali-
vauvamyssy

Missin kruunu

Turbaani

Foliohattu

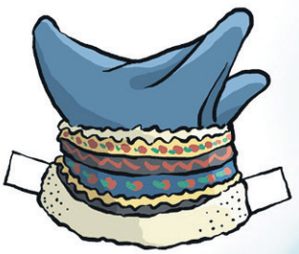

Neljän tuulen hattu

"Tuntematon"

Kukkahattu

Toimittajan hattu

© Jari Peltonen & Journalistin toimitus